

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 17 MEI 1933

No. 907

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; C. H. van der Leeuw, Penningmeester; Mr. W. M. van Lanschot; Mr. L. J. A. Trip; E. D. van Walree. Directeuren: Prof. Mr. F. de Vries; Prof. Dr. N. J. Polak; Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart, Directeur-Secretaris

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonneemens volgens tarief. Administratie van abonneementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangetekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

17 MEI 1933.

Geld is deze week moeilijk verkrijgbaar gebleven. Het feit, dat de Fransche Franc hoog blijft en er nog steeds — zij het dan ook in mindere mate — goud het land uit gaat, droeg ertoe bij, dat geldgevers zich niet voor lange tijd wilden binden. Op den eersten dag van deze berichtsweek waren er wissels op 1½ pCt., maar geen geld. Ook de volgende dagen was het moeilijk geld te krijgen. Men bereidde zich reeds eenigszins voor op een disconto-verhoging, die dan ook is gekomen. Vrijdag noteerde privaat-disconto 2¼—3 pCt. Gisteren leek het, of geld wat gemakkelijker was; men noteerde tenslotte 2½ pCt. Schatkistpapier deed een fractie lager. Er schijnt binnenkort weder een nieuwe inschrijving op schatkistpapier te komen. Call was gezocht; er werd 2 à 2½ pCt. betaald. Prolongatie onveranderd 2 pCt.

* *

Blijkens den weekstaat van De Nederlandsche Bank nam de binnenlandsche wisselportefeuille met f 10,2 miljoen toe; de beleeningen daalden daarentegen met f 8,5 miljoen. Het voorschot aan 's Rijks schatkist bedraagt f 8,3 miljoen en is dus met f 1 miljoen verminderd. In de posten papier op het buitenland en diverse rekeningen onder de activa kwamen geen wijzigingen van beteekenis.

De goudvoorraad liep met f 20,3 miljoen terug, terwijl de voorraad zilver met f 516.000 toenam.

Onder de passiva der Bank vertoont de biljettencirculatie een daling groot f 16,2 miljoen; de saldi in rekening-courant van anderen verminderden met f 2,3 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 12,3 miljoen minder dan de vorige week. Het dekkingspercentage is van nagevoeg 80 pCt. tot ongeveer 79 pCt. teruggelopen.

* *

Op de wisselmarkt was het de afgelopen week wel wat kalmer. De leidende deviezen hadden niet zulke schomme-

lingen te verduren als de voorafgaande week. Gisteren tegen het slot waren alle wissels sterk aangeboden; de Gulden was toen dus weder vast. Ponden, die op 8.42 open- den, liepen op 8.37½ terug en kwamen niet hooger dan 8.43; slot 8.41½. Dollars waren, ondanks de berichten, die hier ontvangen werden, betrekkelijk stabiel: 2.15—2.10—2.12½. Marken noteerden de geheele week ongeveer 58.35. Zaterdag kwam er wat meer aanbod en gisteren zijn ze — onder den invloed van de ongunstige berichten — tot 57.20 ingezakt. Fransche Francs waren aanvankelijk aangeboden en liepen van 9.78 op 9.76 terug. De terugbetaling door de Fransche spoorwegen en de Dollar-steunaankopen van de Banque de France deden hier den prijs van den Franc terugloopen. Gaandeweg trad een verbetering in; de koers kwam weder op het oude peil van ca. 9.79 terug. Gisteren was er op het laatst weder op 9.77½ te krijgen. Belga's fluctueerden maar weinig, 34.64—34.57½—34.65—34.60. Zwitsersche Francs schommelden tusschen de 47.95 en 48.05, slot 48. Italië was hoogst onzeker; geopend op 13.05, liep de koers tot 13.15 op, om daarna weder tot 12.90 in te zakken. Peseta's rond de 21.30. Daar het Pond niet veel verandering toonde, bleven ook de Noordelijke koersen tamelijk wel ongewijzigd. Alleen valt te noteeren; dat de Zweedsche Kroon hoogst onzeker was; er vielen groote schommelingen waar te nemen, in verband met de opnieuw opgedoken inflatie-geruchten. Het slot was lager 43.20. Canadeesche Dollars ca. 1.87½.

De termijnmarkt had ook deze week nog een eenzijdig karakter. Termijn-Ponden bleven een hoog agio doen; tenslotte noteerden zij ca. 5 en 10 c. report. Het overzicht van de termijnmarkt in het vorige nummer is door het wegvalen van een zin niet geheel duidelijk. Het was de bedoeling te doen uitkomen, dat er tegenover de vraag naar Ponden op termijn hier, of het aanbod van Gulden op termijn buiten, hier wel eenig aanbod was van beleggers, die Treasury-Bills hadden gekocht en daartegen de Ponden swaapten. Termijn-Dollars doen agio nl. ¼ c. voor één maand, ¾ c. voor drie maanden. Ook Fransche Francs op termijn zijn nog steeds gezocht met 5 en 11 c. opgeld.

De goudprijzen bleven hoog, wat nog altijd een veeg teeken is. Toch waren ze iets lager dan de voorgaande week. Baren deden op het laatst ca. f 1666, Eagles 2.56, Sovereigns 12.55, Gouden Tientjes ca. 10.25. Marken bankpapier waren aangeboden op 56.25.

LONDEN, 15 MEI 1933.

De wekelijksche berichten, die wij over de Londensche markt kunnen geven, blijven in den laatsten tijd uit den aard der zaak vrijwel aan elkander gelijk. Geld blijft meer dan overvloedig en disconto blijft zeer zwak. De nieuwe schatkistpromessen werden Vrijdag tegen een fractie onder 7/16 pCt. toegewezen, terwijl er ditmaal geen 2½. Conversie werd toegewezen. De beurskoers van deze obligaties was iets onder 94 pCt. gedaald; de regering schijnt echter niet van zins deze obligaties onder 94 pCt. te plaatsen.

De markt, waarin de voorafgaande weken veel te doen was (deviezen), was verleden week ook veel kalmer met nu en dan een korte opleving. Over het geheel was Sterling vast. Het aanbod had in hoofdzaak plaats in Gulden, Zwitsersche Francs en Dollars. De termijnmarges in Gulden vooral was groot.

Heden waren alle markten stil en verontrust door de houding van Duitsland. Met groote spanning wordt de bespreking op Woensdag in den Rijksdag in Berlijn tegemoet gezien.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE APRIL-ZITTING 1933.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft van 21 tot 25 April 1933 te Straatsburg haar voorjaarszitting gehouden onder voorzitterschap van den Heer Jean Gout, buitengewoon gezant.

De Commissie heeft zitting gehouden als rechtbank voor hooger beroep en vonnis gewezen in één rechtsgeding, betrekking hebbend op de Rijnvaart.

Voorts heeft de Commissie de volgende besluiten genomen:

Rijnvaartpolitie-reglement.
(Algemeene herziening).

Noot van het Secretariaat: De Commissie heeft besloten tot een algemeene herziening van het Rijnvaartpolitie-reglement over te gaan. In herinnering wordt gebracht, dat sedert 1868 dit reglement is herzien in 1877, in 1887 en in 1912; de laatste herziening dateert dus van meer dan 20 jaar geleden.

Rijnvaartpolitie-reglement.
(§ 5, cijfer 5).

§ 5, cijfer 5 wordt aangevuld als volgt:

„Echter mogen boven Straatsburg, drie vaartuigen naast elkaar gekoppeld varen, mits de gezamenlijke breedte dezer vaartuigen 16 M. niet overschrijdt en bovendien tenminste één der vaartuigen is voorzien van mechanische voortbeweging van voldoende vermogen, of de vaartuigen worden gesleept.”

Deze bepaling treedt in werking met ingang van 1 Augustus 1933.

Bepalingen omtrent de commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart en omtrent de Rijnschippers en scheepspatenten.

(toevoeging van een artikel 22a).

A. De eerste zin van artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

„Is op grond van de artikelen 16 en 20, 22a of 23 het schip deugdelijk bevonden ter bevaring van het Rijnvak, waarvoor het bestemd is, dan moet de Commissie den grootst geoorloofden diepgang van het schip in geladen toestand vaststellen en door middel van ijzeren platen (krammen) van 30 cM. lengte en 4 cM. hoogte doen aanduiden.”

B. Een artikel 22a, als volgt luidend, wordt toegevoegd:

„De Commissie kan zich onthouden van het onderzoek van de constructie van het vaartuig en van de vaststelling van de uitrusting, bedoeld bij de artikelen 16 en 21, als het schip is voorzien van een certificaat van een door alle Oeverstaten bevoegd erkende classificatie-maatschappij en welk certificaat aan de Commissie den waarborg geeft, dat het bedoelde schip aan de in de bovengenoemde artikelen omschreven voorwaarden voldoet.”

C. Het desbetreffende formulier wordt als volgt gewijzigd:

Het bovengenoemde vaartuig is in al zijne deelen en on-
Het vaartuig, voorzien van een certificaat van de clas-
derdeelen door de ondergeteekende Commissie van deskun-
sificatie-maatschappij... gedateerd... is in het regis-
digen onderzocht, in haar register ingeschreven onder
ter van de Commissie van deskundigen ingeschreven
nummer... (de rest zonder wijziging).

Deze bepalingen treden in werking met ingang van 1 Augustus 1933.

Aanleg van een riool en van een af-
wateringskanaal in den Rijn.

Bij KM. 123.300 (Fransche telling).

De Commissie geeft toestemming tot de uitvoering van het door de Fransche delegatie ingediende ontwerp voor den aanleg van een riool en van een afwateringskanaal in den Rijn bij KM. 123.300 (Fransche telling).

Unificatie van het Binnenvaartrecht.

De Commissie verzoekt Zijne Excellentie Graaf Martin-Franklin, Commissaris voor Italië, het voorzitterschap van het Comité voor het binnenvaartrecht van den Heer Rossetti over te willen nemen.

Datum van de volgende zitting.

De volgende zitting zal beginnen op Dinsdag 14 November 1933 te 16 uur 30 en zal niet later dan op 24 November eindigen.

INHOUD.

Blz.

Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijn- vaart	3392
DE GOUDMIJNBOW IN NEDERLANDSCH-INDIË (1896-1932)	
I door <i>Ir. P. Hövig</i>	392
De economische toestand van Suriname II (Slot) door <i>Mr. A. van Traa</i>	395
De internationale Kamer van Koophandel en de her- ziening der Berner Conventies door <i>A. Zaaijer</i>	397
BIJENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De toestand der banken in Hongarije door <i>Dr. K.</i> <i>von Buday</i>	399
AANTEKENINGEN:	
De tekst van de Amerikaansche Wet i. z. gecontro- leerde inflatie	400
Inflatiegevaren in de Vereenigde Staten	401
BOEK AANKONDIGINGEN:	
H. J. Dunlop: Facts and Figures about the Crisis bespr. door <i>Mr. W. J. L. van Es</i>	403
MAANDCIJFERS:	
Emissies in April 1933	404
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zout- mijnen	404
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	405-410
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

DE GOUDMIJNBOW IN NEDERLANDSCH- INDIË.

(1896-1932)

I.

De numerieke resultaten.

Terwijl de gezamenlijke Limburgsche kolenmijnen in 1929 — om het laatste nog eenigszins normale jaar te nemen — voor een waarde van omstreeks f 112.000.000 aan steenkolen en bijproducten voortbrachten en in Nederlandsch-Indië de aardolie-industrie voor f 175.000.000 aan petroleumproducten uitvoerde, de tinmijnbouw voor f 77.500.000 aan metaal en erts naar het buitenland verscheept, bedroeg de waarde van de opbrengst van den Nederlandsch-Indischen goudmijnbouw niet meer dan rond f 8.300.000. Weliswaar was de productie toen reeds dalende, maar zelfs in het topjaar 1925 heeft zij toch niet meer dan f 11.300.000 bedragen: voor f 6.851.000 aan goud en voor f 4.435.000 aan zilver. Ook ten opzichte van cultures als tabak, thee en koffie — om van suiker en rubber maar niet eens te spreken — met exporten in 1929, ter waarde van respectievelijk f 85.900.000, f 86.100.000 en f 69.600.000, neemt de goudmijnbouw maar een bescheiden plaats in.

Hoewel dus eigenlijk niet eens van zoo bijzondere beteekenis, heeft deze goudmijnbouw niet alleen in Indië maar ook hier te lande zeer de aandacht getrokken en een belangstelling gewekt, die in de eerste jaren van deze eeuw zelfs tot het voor Nederland zeker ongewone verschijnsel van een explosie van virulente goudkoorts leidde. De toenmaals populaire romancier W. H. Paap heeft daarvan een beeld geschetst in een van zijn werken, dat den veelzeggenden en omineusen titel „De Doodsklok van het Damrak” voert en dat — wel een bewijs hoe actueel het onderwerp toen was — zelfs een tweeden druk beleefde.

Na dit eenigszins stormachtige begin is de belangstelling echter al ras op een meer gematigd niveau gekomen en is geleidelijk nog meer geluwd naarmate meer ondernemingen, wegens uitputting van de aanwezige ertsvoorraden, hun bedrijf hebben moeten staken. Nu dit, naar men dezer dagen in de dagbladen heeft kunnen lezen, eerlang ook voor de welbekende Mijnbouw Maatschappij Redjang Lebong het geval zal zijn, lijkt het niet ondienstig en het goede oogenblik gekomen eens na te gaan welke economische resul-

taten deze, den gemiddelden Nederlander eenigszins vreemde, immers exotische industrie uiteindelijk heeft opgeleverd.

Men kan thans de achter ons liggende jaren als een vrijwel afgesloten periode overzien. Immers de eenige dan nog overblijvende van de oudere produceerende mijnen — de Mijnbouw Maatschappij Simau — bevindt zich in het stadium van rustig voortschrijdende exploitatie, waarbij geen bijzondere onvoorziene verrassingen redelijkerwijze meer te verwachten zijn. Wat er verder nog op het gebied van den goudmijnbouw in Indië aan den gang is, is niet van dien aard dat, al zou het ook heelemaal mis gaan er mede, zulks als een groote tegenvaller zou kunnen worden beschouwd. Evenmin zijn er, menschelijkerwijs gesproken, aanwijzingen die de verwachting van écla-tante successen zouden kunnen rechtvaardigen.

Daardoor worden de zoo moeilijk te verdiscóntee-ren open posten, in verband met wat de toekomst nog zou kunnen opleveren, tot een minimum beperkt, zoodat zij zonder aan het geheel schade te doen, buiten beschouwing kunnen blijven. Dit heeft het voor-deel, dat de uitkomsten van dit onderzoek daardoor aan concrete waarde zullen winnen en een ongeveer definitief karakter zullen hebben.

Sinds onheuglijke tijden heeft de bevolking van uitgestrekte deelen van de groote eilanden van de Buitengewesten: Sumatra, Borneo en Celebes, zich met goudwasscherij bezig gehouden. De Oost-Indi-sche Compagnie heeft op Java onderzoekingen naar het voorkomen van goud doen uitvoeren en ter west-kust van Sumatra zelfs gedurende een reeks van jaren een goudmijn, Tambang Salida, doen ontginnen, weliswaar met gering succes, maar waarbij toch zeer rijke ertspartijen werden gevonden.

Gedurende het Engelsche tusschen-bestuur wordt door Raffles vermeldt, dat in zijn tijd (1812) voor 4½ millioen Spaansche matten goud uit Borneo werd uitgevoerd. Na het herstel van het Nederlandsche gezag vindt men in reisbeschrijvingen en in ver-slagen van natuurwetenschappelijke expedities en later in de rapporten van de Gouvernements-mijn-ingenieurs talrijke berichten over het voorkomen van goud in verschillende deelen van den Archipel.

Toch leidde dit aanvankelijk niet tot practische resultaten. In de Buitengewesten was voor het tot stand komen van een geregelden mijnbouw de poli-tieke toestand niet gunstig, het Nederlandsche gezag daarvoor nog niet ver en algemeen genoeg doorge-drongen. Van met Europeesch kapitaal gedreven particulieren mijnbouw was aanvankelijk geen sprake, de toen heerschende denkbeelden omtrent koloniaal beheer sloten zulks geheel uit. Eerst in 1850 werd met dit monopoliestelsel gebroken en werd voor particulieren de mogelijkheid geopend om in den Indi-schen Archipel mijnconcessies te verwerven, behalve op de eilanden Java en Banka. Toch duurde het nog tot in de jaren negentig van de vorige eeuw, voordat het Europeesche kapitaal, gestimuleerd door de re-sultaten die elders, o.a. in Transvaal aan de Witwa-tersrand, waren verkregen, daadwerkelijke belang-stelling voor den Indischen goudmijnbouw ging toon-en. Maar, gevoed door de oude berichten, was die belangstelling dan ook spoedig groot en algemeen en zij steeg tot het hiervoor vermelde paroxysme toen bekend werd dat op verschillende, ver uiteen gelegen plaatsen in den Archipel als Totok, Soemalata en Paleh op Celebes, Redjang Lebong en Lebong Soe-lit op Sumatra, reeds bij den aanvang inderdaad zeer rijke ertsen waren gevonden.

Het feitelijke begin van den Indischen goudmijn-bouw kan men stellen op het jaar 1896.

Hoe groot de aanvankelijke belangstelling nu was kan daaruit blijken, dat van de 194 maatschappijen, die daarna in den loop der jaren (tot ultimo 1932) werden opgericht met de uitsluitende of hoofdzake-lijke bedoeling goudmijnbouw te beoefenen, niet min-

der dan 131 tot stand kwamen in de eerste zes jaren tot 1902.

Voordat men tot ontginning van een ertsafzetting kan overgaan moet heel wat voorafgaande arbeid ge-beuren. Om te beginnen moet een plaats gevonden worden waar goud in den bodem aanwezig is, m.a.w. een ertsafzetting moet worden *opgespoord*. Heeft men er een gevonden die, te oordeelen naar de oppervlak-kig verkrijgbare gegevens, wat schijnt te beloven, dan dient zij *kwantitatief* en *kwalitatief* te worden *on-derzocht* om na te gaan of genoegzaam erts van een voldoende gehalte aanwezig is om een loonende ont-ginning mogelijk te maken. Eerst daarna kan tot *exploitatie* worden overgegaan.

Deze drie stadia, waarin de mijnbouwkundige acti-viteit hier verdeeld wordt, dient men wel van elkaar te onderscheiden. Zij zijn wezenlijk verschillend van aard, zoowel wat betreft de kans van slagen als wat aangaat de financiële consequenties die er aan ver-bonden zijn.

Om te mogen *opsporen* heeft men, volgens de In-dische mijnwet, een van Regeeringswege te verleenen „vergunning” noodig. Zulk een vergunning wordt verleend voor een zoo nauwkeurig mogelijk aange-uid terrein, dat geen grootere oppervlakte mag heb-ben dan 10.000 hectaren. Ieder kan echter in een of meer gewesten zoovele onderzoeksterreinen krij-gen als hij zelf wenscht en beschikbaar zijn, mits slechts elk terrein op zichzelf niet grooter zij dan het genoemde maximum.

Een vergunning wordt niet — zooals een concessie — verleend voor een of meer met name genoemde delfstoffen, doch geeft den houder ervan het recht tot opsporing, op het in de vergunning omschreven terrein, van *alle* delfstoffen, die in artikel 1 van de mijnwet genoemd worden, zonder uitzondering. Het is daardoor niet mogelijk nauwkeurig te becijferen hoe groot het aantal vergunningen geweest is, waar-van bij de houders de bedoeling voorgezetten heeft goudafzettingen op te sporen. Doch er zijn wel mid-delen om dit aantal te schatten zoodanig, dat men een eindeijfer krijgt, dat niet zoo heel ver van het juiste getal zal afliggen. In de eerste plaats waren de delfstoffen, vooral in het begin van de ontwikke-ling van den mijnbouw, waarvoor groote en alge-meene belangstelling bestond tot slechts een klein aantal beperkt: petroleum, goud, ook diamanten en reeds in mindere mate steenkolen. De kennis van de geologie van Indië was in die dagen nog wel gering, maar de omstandigheden, waaronder de genoemde delfstoffen in natuurlijke afzetting voorkomen, zijn zoo verschillend, dat het ook toen reeds mogelijk was een, zij het eenigszins globale, indeeling te maken van de gebieden, waar men de een of ander ervan zou kunnen aantreffen. Ten opzichte van het goud — en ook de diamanten — kwam daarbij dan nog de kennis van de verspreiding van de inheemsche activiteit. Meer in het bijzonder als goudgebieden golden de ge-westen: Sumatra's Westkust en Tapanoeli, Benkoe-len, de Wester afdeeling van Borneo en Menado. Het aantal verleende vergunningen heeft tot en met 1931 bedragen:

voor Sumatra's Westkust en Tapanoeli	1.667
„ Benkoeleen	305
„ Wester-afdeeling van Borneo	482
„ Menado	926
tezamen	3.380

Hiervan zouden moeten worden afgetrokken een onbekend aantal vergunningen, waarvan bij de hou-ders de opsporing van een andere delfstof dan goud in de bedoeling lag, maar dit aantal zal, om tot een raming voor geheel Indië te komen, meer dan ruim-sohoots gecompenseerd worden door de verleende „goud”vergunningen in andere deelen van den Ar-chipel als Atjeh, Djambi, de Z. en O. Afdeeling van Borneo enz. Daarom zal een getal van 3500 toch wel ongeveer het totaal der tot op heden verleende ver-

gunningen, bedoeld voor de opsporing van goudertsen, benaderen. Overigens komt het op een paar honderd meer of minder, zooals uit het vervolg zal blijken, niet zoo erg aan; het is voorloopig nog meer om de „orde" van het getal te doen dan om groote nauwkeurigheid.

Hoeveel tijd men noodig zal hebben om een vergunningsterrein van maximale oppervlakte nauwkeurig op de aanwezigheid van ertsafzettingen af te zoeken en wat dat kosten zal, hangt natuurlijk van allerlei omstandigheden af: de meer of minder gemakkelijke bereikbaarheid, de aard van de oppervlakte van het terrein: vlak, heuvel- of bergachtig, van de begroeiing, enz. en, last but not least, van de min of meerdere bereidwilligheid van de bevolking om inlichtingen te verstrekken en hulp en medewerking te verleenen. De eerste eisch, die in Indië aan een goed prospector gesteld moet worden, is, dat hij het vertrouwen van de bevolking weet te winnen. Eenige maanden, stel gemiddeld een half jaar, is voor dit werk in den regel wel voldoende. Heeft men geluk en wordt inderdaad een ertsafzetting gevonden — anders zijn de opsporingen afgelopen — dan zullen, meestal met behulp van eenig graafwerk, de gegevens moeten worden verzameld om te beoordeelen of er al dan niet aanleiding bestaat tot het volgende stadium der werkzaamheden: het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek naar mogelijke ontginbaarheid, over te gaan. Ook dit vereischt in den regel slechts enkele maanden, zoodat, wanneer men den tijd noodig voor de volledige opsporingswerkzaamheden op één jaar stelt, men inderdaad ruim gerekend heeft.

Veel personeel is er niet voor noodig: een mijn-ingenieur of geoloog, eventueel een met dit soort werk vertrouwde middelbaar-technische kracht, met een assistent en eenige tientallen koelies. De belangrijkste uitgaven zullen die zijn voor tractementen en arbeidsloon; voorts transportkosten en eenig materiaal en gereedschappen; een en ander zal niet meer dan ca. f 30.000 à f 50.000 behoeven te kosten. Gemiddeld is, zooals hierna, in een volgend artikel, blijken zal, inderdaad niet zooveel per vergunning voor opsporing alleen uitgegeven.

Onder den indruk van de schijnbaar gunstige resultaten door eenige particuliere ondernemingen bereikt, heeft ook het N.-I. Gouvernement uitgebreide opsporingen door zijn ingenieurs doen uitvoeren op elk der vier groote Soenda-eilanden en daar belangrijke bedragen aan ten koste gelegd. De mate van deze Gouvernementeelc activiteit kan niet in een zeker aantal „vergunningen" worden uitgedrukt, omdat uiteraard die er niet voor noodig waren. Toch moet zij, bij de beoordeeling van de resultaten van den goudmijnbouw in Indië, wel degelijk mede worden in rekening gebracht, omdat er niet mede beoogd werd hulp aan en voorlichting van het particuliere initiatief, maar zeer bepaald het behalen van bijzondere fiscale voordeelen, door exploitatie in eigen beheer of op andere wijze.

Om een ertsafzetting te mogen ontginnen moet men daartoe „concessie" hebben verkregen. In den regel wordt echter de aanvraag om concessie reeds ingediend, lang voor men met het kwantitatieve en kwalitatieve onderzoek ver genoeg gevorderd is om de al of niet ontginbaarheid van de afzetting te kunnen beoordeelen. Dat is in Indië mogelijk, omdat daarvoor niet, zooals in Nederland het geval is, aange-toond behoeft te worden, dat de afzetting „utilement exploitable", d.w.z. met voordeel ontginbaar is. Hier te lande moet dat onderzoek dus noodzakelijkerwijs aan de concessie voorafgaan. In Indië nu is dat niet noodig; daar kan men volstaan met de aantooning — ten genoegen van den Gouverneur-Generaal — dat de delfstof binnen het mijnveld in een natuurlijke afzetting voorkomt, waaruit hare winning „technisch" mogelijk is. Practisch gesproken is zulks natuurlijk altijd mogelijk wanneer slechts erts „überhaupt" aanwezig is, zij het ook in geringe hoeveelheid en met

een minimaal gehalte. Een Indische concessie — en dat dient goed begrepen te worden — geeft dus geenszins ook maar eenige waarborg voor economische ontginbaarheid, slechts mag zij misschien gelden als bewijs, dat door den concessionaris de vooruitzichten van de afzetting niet als ten eenen male hopeloos worden geapprecieerd.

Deze voorbarigheid, om het zoo maar te noemen, bij het aanvragen van concessie berust gedeeltelijk op het aan den prospector eigen optimisme — waar zonder overigens van den mijnbouw bitter weinig zou terecht komen — dikwijls ook op de vrees, dat voor het nadere onderzoek het nog beschikbare gedeelte van den vijfjarigen vergunningstermijn te krap bemeten zou kunnen zijn. Zoo'n onderzoek is bijna altijd een tijdrovend werk, wanneer het goed wordt uitgevoerd. Niemand, zelfs de knapste geoloog of mijn-ingenieur niet, kan door den grond heen kijken om te zien wat er in zit. Om de noodige gegevens ter beoordeeling van de economische vooruitzichten van het object te verkrijgen, moeten vaak uitgebreide werken van mijnbouwkundigen aard worden uitgevoerd, schachten, tunnels en galerijen voor afzettingen in het vaste gesteente, systematische grondpeilingen, middels boringen of putten voor alluviale afzettingen.

Zulk werk is ook kostbaar. Voor het nadere onderzoek van de beide Gouvernementsmijnen Lebong Simpang en Tambang Sawah zijn bedragen uitgegeven van resp. f 376.500 en f 631.000; opsporing en onderzoek op de concessie Gloeboek heeft f 514.000 gekost en op de concessie Simau eveneens omstreeks f 500.000. Van de individueele houders van opsporingvergunningen kan men wel zeggen, dat zij vrijwel nooit en van maatschappijen of syndicaten, dat zij in den regel niet over zulke bedragen konden beschikken. Om aan de noodige middelen te komen moest dan ook meestal een beroep op de geldmarkt worden gedaan. En — men ga slechts bij zichzelf na — daarvoor kan met beter met een concessie dan met een vergunning aankomen. Dit is dan ook wel in de meeste gevallen de overweging geweest, die tot het vroegtijdige indienen van een aanvraag tot concessie heeft geleid.

Welke nu ook de reden geweest moge zijn, die er bij heeft voorgezeten, heeft men hierdoor in het aantal verleende concessies een goede maatstaf om daaraan het eerste resultaat van de opsporingen te toetsen. Dit aantal heeft, tot ultimo 1931 bedragen 149, terwijl op dat oogenblik nog 34 verdere aanvragen in behandeling waren. Tezamen dus 183 als resultaat van de opsporingen op 3.500 vergunningsterreinen. Telt men hierbij nog de 6 „reserveringen" die de uitkomst geweest zijn van de uitgebreide opsporingen van Gouvernementswege, dan komt men tot een totaal van 189 objecten waarvan, op meer of minder goede gronden, mogelijke ontginbaarheid niet uitgesloten werd geacht.

Het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek behoort zich niet over de geheele afzetting uit te strekken. Dat zou, om technische redenen en om de financiële consequenties, die er aan verbonden zouden zijn, niet goed mogelijk zijn. Naast het verzamelen van zoo veel mogelijk gegevens om aard en wezen, alsmede de waarschijnlijke uitgestrektheid, c.q. inhoud, meer algemeen en globaal te kunnen beoordeelen, kan men volstaan met een nauwkeurig onderzoek van een gedeelte, dat voor exploitatie het eerst in aanmerking zal komen. Wanneer de resultaten, die men daarbij al voortwerkende verkrijgt, daartoe aanleiding geven, moet dit onderzoek zoover worden voortgezet, dat men een hoeveelheid erts verkrijgt, een „initieele ertsreserve", geheel toegankelijk gemaakt en voorbereid voor onmiddellijke ontginning, waarin de waarde van het aanwezige goud (en zilver) groot genoeg is om niet alleen de winnings- en verwerkingskosten ervan ten volle goed te maken, maar daarbij ook het ge-

heele kapitaal, dat voor de inbedrijfstelling, de outillage van de onderneming, moet worden besteed:

„Don't build a mill or a smelter or reductionworks „until you are certain you have enough ore available „to keep the mill in steady operation until at least „its initial cost is recovered”¹⁾).

Dit is, zooals ieder duidelijk zal zijn, een volkomen logisch en gezond beginsel. Toch werd, en wordt er nog altijd, vaak tegen gezondigd, niet alleen in Indië, maar overal op de wereld: deels uit onkunde, deels uit onbeheerscht optimisme en ook om andere, minder oirbare redenen.

Talrijk zijn de gevallen, dat complete verwerkingsinstallaties, mills of dredges, werden gekocht en uitgezonden, die nooit in bedrijf gekomen zijn of na zeer korten tijd de werkzaamheden weer en voorgoed hebben moeten staken en die nu ergens in de wildernis liggen te roesten en vergaan.

Dat naderhand blijkt, dat het vooronderzoek niet ver genoeg is voortgezet, ligt vaak niet in de moeilijkheid om de hoeveelheid en waarde van het erts te bepalen, doch veel meer in een onjuiste waardeering van de kosten, die aan dit onderzoek en/of aan de ontginning verbonden zijn, doordat men de moeilijkheden en daarmede de kosten van transport, van voorziening van arbeidskrachten in vaak afgelegen en onherbergzame streken onderschat heeft, doordat voor het erts een andere en duurdere verwerkingsmethode noodig blijkt dan aanvankelijk werd verwacht enz. Om zich ter zake zekerheid te verschaffen begint men een profexploitatie of, om alvast eenige inkomsten te hebben, een voorloopige ontginning, die dan later al of niet tot een geregeld bedrijf worden uitgebreid. Men begint ook wel een geregelde ontginning op kleinere schaal dan men zich als normaal voorstelt om deze geleidelijk te vergrooten naarmate het voortgezette onderzoek daartoe aanleiding geeft.

Het een en het ander maakt het moeilijk voor sommige ondernemingen scherp te onderscheiden of zij behooren tot die, welke het stadium van exploitatie hebben bereikt of in dat van het voor-onderzoek zijn blijven steken. Daarom zal bij de categorische indeeling, die in dit artikel wordt nagestreefd, om niemand te kort te doen, worden aangeuomen, dat alle terreinen c.q. ondernemingen waarvan eenige, ook geringe productie verkregen is, het stadium van exploitatie hebben bereikt. Van de 149 verleende concessies zijn er dat 29, van de 6 door het Gouvernement gereserveerde terreinen voorloopig 2. Tezamen dus 31 van de 155, verdeeld over 23 ondernemingen.

Inderdaad zijn het eigenlijk niet meer dan 11 ondernemingen geweest waarvan men zonder voorbehoud kan zeggen, dat zij in geregeld bedrijf zijn geweest: Aequator, Ketahoen, Paleleh, Redjang Lebong, Salida, Simau, Sintfoeroe, Soemalata en Totok. De door deze ondernemingen verwerkte ertsen waren afkomstig van 17 concessies.

Als criterium voor de resultaten, die in het laatste stadium, dat van de *exploitatie*, bereikt zijn, kan dienen het al of niet voorkomen van bedrijfsoverschotten, het verschil tusschen de opbrengst van het verkregen edel metaal en de uitgaven, die ten behoeve van de winning zijn gedaan. Bij 8 van de particuliere ondernemingen waren deze overschotten zoodanig, dat geregeld, of meer of minder incidenteel, op de aandeelen dividend kon worden uitgekeerd. Hoewel bij de Gouvernementsmijnen natuurlijk niet van dividend kan worden gesproken, kunnen zij toch mede in deze groep worden gerangschikt; in totaal dus 9 van de 11. Bedragen de totale bedrijfsoverschotten: dividenden vermeerderd met andere uitkeeringen aan aandeelhouders c.q. de liquidatiewaarde van een onderneming, méér dan het er in geïnvesteerde bedrag, resp. aandeelenkapitaal, dan heeft het bedrijf winst opgeleverd. Dit is bij slechts 2 van de particuliere ondernemingen: Redjang Lebong en Simau, het geval

geweest: de Gouvernementsmijnen leverden een bedrijfsoverschot op ongeveer groot genoeg om de eigenlijke aan de in bedrijfsstelling gependeerde kosten te dekken. Bij alle anderen waren de overschotten minder; die hebben dus met verlies gewerkt.

Tot besluit van deze beschouwing moge nog eens gerecapituleerd worden dat:

werden uitgegeven	3500	vergunningen,
waaruit voortvloeiden.....	189	concessies e.d.,
waarvan er	31	producties opleverden,
daarvan waren.....	17	in geregeld bedrijf opgenomen,
door	11	ondernemingen,
waarvan door	9	dividend werd uitgekeerd
Geen verlies hebben opgeleverd	3	ondernemingen.
Winst gemaakt werd door...	2	ondernemingen.

Ir. P. HÖVIG.

DE ECONOMISCHE TOESTAND VAN SURINAME.

II (Slot.)

Laat ons thans trachten na te gaan in hoeverre de cijfers der uitgaven aantonen, dat dit inderdaad het geval is.

In de Memorie van Antwoord op het Verslag der Tweede Kamer naar aanleiding van de Surinaamsche Begrooting voor 1933 verwijst de Minister, ter adstructie van zijne meening, dat een algemeen ontwikkelingsplan voor Suriname overbodig is, naar de Memorie van Antwoord van den Gouverneur op het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten naar aanleiding van de begrooting van 1930. In dit stuk kunnen wij dus vinden wat, naar overeenstemmende meening van Minister en Gouverneur, ten behoeve van de ontwikkeling van Suriname is en wordt gedaan.

De Gouverneur schreef in verband met die ontwikkeling, dat:

„gestreefd moet worden naar vermeerdering van de bevolking, naar immigratie en kolonisatie, naar bevordering van den groot-landbouw en van den klein-landbouw, naar intensievere exploitatie van de producten van mijn- en boschbouw, naar verbetering van de verkeerswegen, naar verbetering van de hygiënische toestanden en naar een zoo zuinig mogelijk beheer van 's Lands financiën.
„Deze richtlijnen zou men kunnen samenvatten” — aldus de Gouverneur — „en van een welvaartsplan spreken, maar terecht zou daarvan gezegd kunnen worden, dat daarmede niets nieuws wordt gebracht. De ingediende begrooting toont bovendien, dat ten aanzien van de genoemde punten op den ingeslagen weg voortgegaan wordt.”

Hoe is nu sedert 1920 dit welvaartsplan kunnen worden uitgevoerd? Wij kunnen dit voor de verschillende, door den Gouverneur genoemde, onderwerpen nagaan aan de hand van de in de officiële stukken vermelde cijfers.

Raadplegen wij de verslagen van het Immigratiefonds over de verschillende jaren, dan vinden wij daarin de cijfers van de bedragen uitgegeven tot aanvoer van contractanten en van de premies uitgekeerd aan immigranten die, na ommekomst van hun contract, afzien van het recht op terugvoer naar het land van herkomst en zich in Suriname blijvend vestigen. Voegen wij daarbij de, uit de verschillende begrootingen te putten, bedragen, uitgegeven voor landvoorziening aan deze menschen en de uitgaven voor aanleg en onderhoud van vestigingsplaatsen, dan vormt het totaal van deze bedragen hetgeen uitgegeven is voor vermeerdering van de bevolking door immigratie en kolonisatie.

Deze bedragen nu waren in 1920 f 1.183.903, in 1925 f 667.342, in 1930 f 259.462 en in 1932 f 114.293.

Deze cijfers kunnen echter niet zonder meer als vergelijkingsmateriaal worden aanvaard. Wij moeten er nl. rekening mede houden, dat de bedragen voor aanvoer van contractanten en van een gedeelte der aan hen uitbetaalde premies in de jaren 1920 en 1925 ten laste van het Immigratiefonds kwamen, dus niet rechtstreeks op de Koloniale Kas drukten, terwijl in

¹⁾ T. A. Rickard, The Economics of Mining.

1930 nog een deel der uitgekeerde premies ten laste van dat fonds werd gebracht. Houden wij daarmee rekening, dan worden de uitgaven voor vermeerdering van de bevolking ten laste der Koloniale Kas in 1920 f 267.558, in 1925 f 137.142, in 1930 f 227.962 en in 1932 f 114.293.

Ten behoeve van den landbouw vinden wij de volgende uitgaven: in 1920 f 221.878, in 1925 f 212.351, in 1930 f 192.266 en in 1932 f 171.902.

Ten behoeve van den mijn- en boschbouw vinden wij voor den mijnbouw in het geheel geen uitgaven, voor het boschwezen in 1920 f 123.313, in 1925 f 71.198, in 1930 f 46.835 en in 1932 f 20.440.

Voor de verbetering van de hygiënische toestanden is het niet mogelijk vergelijking te maken met de jaren vóór 1927. Immers in laatstgenoemd jaar werd een wijziging in de indeeling der begrooiting gemaakt en eerst sedertdien vinden wij de hoofden „Openbare Gezondheidsdienst in het algemeen” en „Hygiënische Dienst”, welke diensten meer in het bijzonder op de verbetering der volksgezondheid zijn gericht, afzonderlijk vermeld. Wij moeten ons dus voor een vergelijking beperken tot de jaren vanaf 1927 en vinden dan als uitgaven voor dit doel in 1927 f 216.272, in 1930 f 211.863 en in 1932 f 197.246.

Evenzoo moeten wij ons beperken bij vergelijking van de in de verschillende jaren uitgegeven bedragen voor aanleg van de verkeerswegen, gericht op de ontwikkeling van het land. Eerst sedert 1928 vinden wij een post, speciaal voor dit doel uitgetrokken, terwijl vóór dien de uitgaven daarvoor onder andere hoofden waren opgenomen en zonder nadere specificatie daaruit niet zijn te lichten. De juiste bedragen, sedert 1928 voor den aanleg van wegen uitgegeven, zijn echter ook niet na te gaan. Bij de vermelding in de diverse begrooitingen van de bedragen, welke in vorige jaren werkelijk zijn uitgegeven voor bepaalde doeleinden, vinden wij de bedragen voor aanleg van wegen uitgegeven in één bedrag vermeld, tezamen met de bedragen voor de andere onderdeelen van het artikel, waarvan de post een deel uitmaakt.

Houden wij ons echter aan de bedragen voor de verschillende jaren toegestaan, daarbij aannemend dat deze geheel verwerkt zijn, dan vinden wij voor het jaar 1928 f 30.000, voor 1930 f 42.000 en voor 1932 f 132.000.

Bovenstaande cijfers toonen aan, dat op de uitgaven voor alle onderdeelen van het door den Gouverneur omschreven welvaartsplan meer en meer is moeten worden bezuinigd, behalve voor den aanleg van wegen, waarbij echter niet uit het oog mag worden verloren, dat deze wegeaanleg de laatste jaren meer het karakter van werkverschaffing heeft aangenomen dan van systematische uitvoering als onderdeel van een welvaartsplan.

Het valt, op grond van wat uit de officiële cijfers te lezen is, niet te weerspreken, dat de bezuinigingen waartoe het Gouvernement van Suriname gedwongen was, de ontwikkeling van het land ernstig in het gedrang hebben gebracht, wat des te sterker uitkomt wanneer men in het oog houdt, dat de aanwas van de bevolking omgekeerd evenredig was aan de ter beschikking zijnde middelen. Aanwas eenerzijds en afname anderzijds.

Het meest gedrukt zijn wel het boschwezen en de zorg voor den landbouw. Omvatte het boschwezen in 1920 nog 1 houtvester benevens 11 opzichters en 12 boschwachters, in 1932 waren er van deze functionarissen nog slechts 3 opzichters en 6 boschwachters over, terwijl op de begrooiting voor 1934 nog slechts 2 opzichters en 2 boschwachters zijn overgebleven.

Van het in 1920 nog vrij uitgebreide Landbouwdepartement is nog slechts het Landbouwproefstation overgebleven, waarvan de werkingsmogelijkheid geïllustreerd wordt door een mededeeling van den Directeur in de West van 16 Januari 1933 Nr. 2442, waarin deze de resultaten mededeelt van de proeven genomen met den verbouw van cassave. Daarin toch

schrijft Dr. Stahel woordelijk: „Helaas zijn de werk-credieten van het Proefstation zoo sterk besnoeid, dat het nemen van verdere cassaveproeven, die toch voor onze kleinlandbouwers zoo belangrijk zijn, onmogelijk is geworden.”

Mij dunkt dat commentaar overbodig is.

De vraag rijst, waarop dit alles moet uitloopen, wanneer ten aanzien van Suriname geen andere maatregelen worden genomen. Naar mijne meening leidt de gang van zaken onafwendbaar naar een niet te weerhouden stijging van het Rijkssubsidie zonder uitzicht op daling. Immers de uitgaven voor onderwijs, pensioenen en rente op vlottende schuld zullen automatisch blijven toenemen, de inkomsten daarentegen zullen dat niet, wanneer het land niet tot ontwikkeling komt en aan bezuiniging op beheerskosten en middelen tot ontwikkeling van het land komt tenslotte ook een eind.

Dat dit einde vrijwel bereikt is, staat duidelijk te lezen in de Memorie van Toelichting, vergezellende de begrooiting voor 1934.

Daarin maakt de Gouverneur melding van den wensch van het Opperbestuur, in verband met de financiële moeilijkheden van het Moederland, zoo mogelijk de Rijksbijdrage tot dekking van het tekort der Surinaamsche begrooiting verder te verlagen en vervolgt dan:

„Hoewel doordrongen van de juistheid en het gewicht dezer overwegingen heeft de ondergeteekende geen vrijheid kunnen vinden op de begrooiting der uitgaven voor 1934 nadere belangrijke bezuinigingen aan te brengen. Op dit oogenblik acht hij verder, voor den begrootingsstand van merkbaren invloed zijnde, personeelsversoberingen voor de Gouvernementskantoren en diensten niet wel mogelijk, terwijl na de op 1 Januari 1933 in werking getreden verhoogde salariskorting en de binnenkort in werking tredende korting voor pensioenpremie ook geen nieuwe salarisverminderingen in overweging genomen konden worden. Onder de gegeven omstandigheden kan thans evenmin gedacht worden aan nieuwe bezuinigingen op het onderwijs, terwijl van verzwakking der weermacht ook geen sprake kan zijn.”

Een uitzichtslooze stijging van het Rijkssubsidie nu is wel het laatste, dat voor Suriname zoowel als voor het Moederland mag worden gewenscht. Daaraan zoo mogelijk paal en perk te stellen is eerste vereischte.

Dit brengt mij vanzelf tot het door de Volksvertegenwoordiging reeds zoo herhaalde malen gevraagd plan van opbouw voor Suriname.

De Minister acht dit overbodig, omdat er reeds een welvaartsplan bestaat en gevolgd wordt.

Zonder nu in de mérites van dit „welvaartsplan” te treden, meen ik, op grond van hetgeen de officiële gegevens te zien geven, te mogen concluderen, dat dit plan slechts in afnemende mate is kunnen worden gevolgd en voor de economische verheffing van Suriname zonder resultaat is gebleven. En het is moeilijk te verwachten, dat daarin verandering zal kunnen komen, zolang het Rijkssubsidie aan een vaste grens gebonden blijft. Want een doelbewuste ontwikkelingspolitiek eischt ter beschikking stelling van de bedragen, die voor het bereiken van het gestelde doel telkens noodzakelijk zullen blijken te zijn. Daarvoor slechts beschikbaar te stellen wat overblijft, nadat van een vaste som allerlei andere uitgaven zijn afgenomen, noodzakelijk voor het in stand houden van het bestuursapparaat en voor de groeiende behoeften die met de economische ontwikkeling van het land geen verband houden, neemt elke mogelijkheid tot het voeren van een doelbewuste ontwikkelingspolitiek weg.

Daarnaast mag de vraag gesteld of tusschen hetgeen ter bevordering van de economische ontwikkeling gedaan wordt wel altijd zoodanig onderling verband en samenhang bestaat, dat van de systematische uitvoering van een welvaartsplan kan worden gesproken.

Nemen wij als meest recente voorbeelden de punten, welke de Minister, als meer hoopvolle verwachtingen voor de toekomst wekkend, naar voren heeft

gebracht. Kunnen deze worden beschouwd als in zoodanig onderling verband en samenhang te staan, dat daardoor een richting wordt gegeven aan de ontwikkeling van het land? Ik kan het niet inzien. Met alle waardeering voor de goede bedoeling van het steunen van het particulier initiatief, kan ik niet inzien, dat het op bescheiden schaal medewerken aan de tot standkoming van een kleine particuliere onderneming, die het eens met de ananascultuur wil probeeren, iets kan bijdragen tot de economische verheffing van Suriname. Iets anders zou het zijn, wanneer, nadat de mogelijkheid van den loonenden verbouw op groote schaal van ananassen in Suriname was aangetoond — wat tot nu toe niet het geval is — flinke bedragen ter beschikking werden gesteld om van deze cultuur een volkscultuur te maken. De proeven, te nemen om die mogelijkheid aan te toonen, moeten n.m.m. uitgaan van het Landbouwproefstation, doch dit moet, door gebrek aan middelen, zijn werkzaamheden zoodanig inkrimpen dat, door den Directeur van groot belang voor den klein-landbouwer geachte, cultuurproeven moeten worden gestaakt.

Op ruimer schaal wordt de oprichting van een mechanisch rijstbedrijf gesteund. Op de mogelijkheid van het welslagen van deze onderneming zal ik niet ingaan. De Minister gelooft daarin, doch het is mij bekend, dat technisch zeer deskundige personen niet daarin gelooven. Doch gesteld al dat het slaagt en daarmede de economische bestaansmogelijkheid van zulk een bedrijf in Suriname wordt aangetoond, dan nog zal dit n.m.m. de economische ontwikkeling van het land slechts zéér weinig ten goede komen. Want het mechanisch landbouwbedrijf ligt buiten het bereik der bevolking, zij heeft daarvoor noch de middelen, noch de ontwikkeling, zelfs niet om dit in coöperatie te doen, afgezien nog van het feit, dat het coöperatief begrip in Suriname nog vrijwel ontbreekt. En Suriname is onvoldoende gebaat bij de oprichting van een enkel, met vreemd kapitaal gesticht, bedrijf. Waar in de allereerste en voornaamste plaats op moet worden aangestuurd is de ontwikkeling van volkscultures, waaruit middenstandsbedrijven kunnen groeien en waardoor langzamerhand een draagkrachtige bevolking met een geleidelijk aangroeiend volksvermogen zal kunnen ontstaan.

Rest tenslotte de verscheppingsproeven met sinaas-appelen. Daar kan iets uit groeien, indien men althans, anders dan in 1924, toen dergelijke proeven ook genomen zijn, de verkregen resultaten benut om deze cultuur tot volkscultuur te maken. Maar hoe wil het Landbouwproefstation de daarvoor noodige kracht ontwikkelen bij het bijna geheel ontbreken van werkfondsen?

Ik vermag dan ook niet de meening van den Minister te deelen, dat deze lichtpunten hoopvolle verwachtingen voor de toekomst wekken en ben van meening, dat Suriname anders moet worden aangepakt, wil het van een verder afglijden in afhankelijkheid van het Moederland, zooals tot nu toe het geval is geweest, tot self-supporting gebiedsdeel worden gebracht.

Daartoe zal of het ontwerpen van een geheel nieuw ontwikkelingsplan noodzakelijk zijn of een grondige herziening en uitbouw van het bestaande „welvaartsplan”. Wat n.m.m. vrijwel op hetzelfde neerkomt.

Dit is geen éénmanswerk! Allerminst! Het Surinaamsche vraagstuk is te gecompliceerd en het vraagstuk in het algemeen van het tot ontwikkeling brengen van een in verval zijnd land is te omvangrijk, dan dat dit door één man zou kunnen worden opgelost. Daar zullen deskundigen op verschillend gebied voor dienen samen te werken.

Wie den omvang van deze taak beseft, beseft tevens, dat hij alleen niet in staat is deze te volbrengen en dus verstandiger doet de algemeene wenschelijkheid van haar aan te pakken te bepleiten, dan zelf plannen te ontwerpen.

De kritische opmerking van den Minister in de

Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer, dat al degenen, die zonder meer een algemeen plan tot wederopbouw van Suriname bepleiten, zich bepalen tot vage opmerkingen, lijkt mij daarom niet geheel gerechtvaardigd.

Mr. A. VAN TRAA.

DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL EN DE HERZIENING DER BERNER CONVENTIES.

De Berner Conventies, waarvan in dit artikel sprake is, zijn de Conventies betreffende het internationale vervoer van goederen, reizigers en bagage. De grondslagen van deze Conventies zijn gelegd in 1890 in de Internationale overeenkomst betreffende het vervoer van goederen per spoorweg. Laatstgenoemde overeenkomst is na den oorlog, in 1923, geheel herzien. Zij is vervangen door een tweetal conventies, die zoowel het goederenvervoer als het personenvervoer omvatten en die op 23 October 1924 in werking zijn getreden. Een Centraal Bureau, ingesteld ten einde de uitvoering der conventie te vergemakkelijken en te verzekeren, zetelt te Bern, onder leiding en controle van den Zwitserschen Bondsraad.

De 63 artikelen der Conventie regelen het goederenvervoer per spoorweg tusschen en via de volgende Europeesche staten:

België, Bulgarije, Danzig, Denemarken, Duitschland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Letland, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, het Koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen, Spanje, Tsjecho-Slowakije, Zweden en Zwitserland.

Overeenkomstig hare bepalingen worden de Conventies om de vijf jaar herzien; de laatste herziening is op 1 October 1928 in werking getreden en in het najaar van 1933 zal opnieuw een Conferentie tot herziening der Conventies plaats vinden te Rome.

Voor al de Conventie betreffende het goederenvervoer is voor het bedrijfsleven van eminent belang.

De Internationale Kamer van Koophandel te Parijs heeft het gelukkig initiatief genomen, een onderzoek in te stellen naar de wenschen tot wijziging van de bepalingen der Conventies, die in de verschillende landen bij de gebruikers der spoorwegen bestaan. Deze wenschen (ongeveer tweehonderd in getal), uit Duitschland, Oostenrijk, Polen, Tsjecho-Slowakije, Frankrijk, België, Nederland en Zwitserland zijn door een internationaal Comité, benoemd door de Internationale Kamer van Koophandel, onderzocht, geschift en tot een overzichtelijk geheel verwerkt.

De geargumenteerde samenvatting dezer wenschen, die dus de verlangens van handel, nijverheid en verkeer in Europa weergeven, zijn door de Internationale Kamer van Koophandel bij het Centraal Bureau te Bern ingediend.

De Internationale Kamer van Koophandel heeft verzocht om toelating van hare vertegenwoordigers op de vergaderingen tot herziening der Conventies, ten einde hare voorstellen ook mondeling te kunnen toelichten en verdedigen. Er bestaat gegronde hoop, dat dit zal worden toegestaan.

Een beknopt overzicht van den arbeid van het Comité moge hier volgen.

In de eerste plaats zij vermeld, dat het Comité de volgende resolutie aangenomen heeft:

„Le Comité Spécial pour la Revision des Conventions de Berne,

„Considérant les tendances à restreindre l'égalité d'application et la publication des tarifs de chemins de fer,

„Considérant que l'abandon de ces principes limiterait l'application des dispositions de la Convention aux expéditeurs qui se soumettraient aux conditions des chemins de fer,

„Constata:

„— que l'application effective de la Convention relative aux transports internationaux de marchandises par chemins de fer risquerait d'être compromise si la Conférence de Revision donnait suite à ces tendances;

„— que l'égalité et la publication des tarifs ne peuvent empêcher les chemins de fer d'apporter, dans leur exploitation, toutes modifications leur permettant de s'adapter à la situation créée par le développement des transports automobiles, et que les bonifications aux expéditeurs pour certaines distances et pour certaines quantités et, en général, toutes réductions tarifaires adaptées aux circonstances mais dûment publiées et accordées à tous dans les mêmes conditions, ont prouvé leur efficacité;

„que la substitution du principe des accords particuliers au principe de l'application égale et de la publication des tarifs risque de tourner au détriment de toutes les entreprises de transport et surtout au détriment de leurs usagers.

„— que toute velléité, d'abolir l'égalité d'application et la publication des tarifs de chemins de fer, ou l'admission d'accords particuliers indépendants des tarifs, apporterait dans le calcul des prix de vente un élément d'incertitude et ébranlerait sérieusement les bases des échanges internationaux;

„Souligne que l'égalité d'application et la publication des tarifs de chemins de fer sont à considérer comme une garantie indispensable du droit ferroviaire international, et prie instamment les gouvernements des pays adhérents à la Convention de Berne de garder intacts ces principes.”

Aanleiding tot deze resolutie was het feit, dat de Association des Administrations de Chemins de fer de l'Europe Centrale zich heeft uitgesproken ten gunste der opheffing (zij het ook in gematigden vorm en onder eenige beperkingen) van de gelijkheid en openbaarheid der tarieven. Verder heeft in October de toenmalige directeur-generaal der Oostenrijksche Spoorwegen, Prof. Ing. Dr. Seefehlner, zich in gelijken zin uitgelaten tijdens een voordracht over het probleem spoorweg- vrachtauto. Onlangs werd bekend, dat het bestuur der Oostenrijksche Spoorwegen bij het Ministerie van Handel en Verkeer een verandering der voorschriften in bovenbedoelden zin aangevraagd heeft.

Het is dus te vreezen, dat een desbetreffend voorstel op de Herzienings-Conferentie te Rome zal worden gedaan. Met één slag zou dan de gelijkheid voor allen vernietigd worden. Deze taktiek zou in handel en verkeer de grootste ongelijkheid en onzekerheid scheppen en vereischt de scherpste bestrijding. Zij mag onder geen voorwaarde toegelaten worden.

Verder heeft het Comité, op grond van de ingediende wenschen, niet minder dan 127 voorstellen tot wijziging der Conventie geformuleerd. De belangrijkste onder deze voorstellen hebben betrekking op de navolgende punten:

Art. 5. — *Verplichting van den Spoorweg om te vervoeren.*

§ 1. al. 2. Gevraagd wordt de verplichting om wagenladingen van beginpunt tot eindpunt in denzelfden wagon te vervoeren, voorzover dit met de gewone middelen der exploitatie mogelijk is.

§ 5. Voorgesteld wordt een wijziging van de laatste alinea ten einde te verkrijgen dat de maatregelen bedoeld in Art. 5 door de Spoorweg Maatschappij op gelijke wijze toegepast worden voor goederen van denzelfden aard, onder dezelfde omstandigheden.

Art. 6. — *Vorm en inhoud van den vrachtbrief.*

§ 1. al. 1. De Internationale Kamer stelt voor, een nieuw model internationalen vrachtbrief in te voeren, dat beter dan het bestaande aan de tegenwoordige eischen voldoet. Het model is van kleiner formaat, de regels op schrijfmachine-afstand, de ruimte voor routeaanwijzing is grooter, terwijl tenslotte het geheel geschikt is voor doorslag op de schrijfmachine.

§ 1. d. Bij de Spoorwegen is het invoeren van een verhandelbaren vrachtbrief („order-vrachtbrief”) aanhangig. De Internationale Kamer van Koophandel herinnert eraan, dat zij reeds een desbetreffende memorie bij het Centraal Bureau te Bern ingediend heeft. Het is dan ook zeer te hopen, dat de Revisie-Conferentie ditmaal tot invoering van den order-vrachtbrief zal besluiten. In dit verband is het niet

oninteressant te vernemen, dat deze door den Europeeschen handel sedert jaren gewenschte wijziging reeds is ingevoerd op de Chineesche spoorwegen, terwijl hetzelfde spoedig op de Britsch-Indische spoorwegen zal geschieden.

Art. 7. *Verantwoordelijkheid voor de opgaven in den vrachtbrief.*

§ 2. Verlangd wordt, dat verificatie *onderweg* alleen om redenen van veiligheid of op voorschrift van de politie of van andere autoriteiten zal mogen plaats vinden; de verificatie zou in die gevallen door den Spoorweg in den vrachtbrief vermeld moeten worden.

§ 3. Verlangd wordt, dat de Spoorwegen aansprakelijk zullen zijn voor het gewicht, indien dit op verzoek en tegen betaling vastgesteld is; vermelding daarvan in den vrachtbrief zal door de Spoorwegen moeten plaats hebben.

§ 6. Indien op de goederen boete rust, moeten de Spoorwegen vóór ontvangst den geadresseerde van het bedrag hiervan kennis geven.

Art. 9. *Grondslagen voor de berekening van vracht enz.*

Gevraagd wordt centralisatie van de publicatie der internationale tarieven en een termijn van minstens 40 dagen vóór het inwerking treden van tariefverhogingen of verzwaringen der voorwaarden.

Eveneens wordt gevraagd er voor te waken, dat tarieven niet in strijd met de tusschen Staten onderling gesloten handelsverdragen vastgesteld worden.

§ 3. Voorgesteld wordt een nieuwe redactie van deze belangrijke paragraaf ten einde de toepassing te verzekeren van het voordeeligste tarief voor den gebruiker op de door den afzender voorgeschreven of door den Spoorweg gekozen route.

Art. 11. *Leveringstermijnen.*

§ 1. Gevraagd wordt een zeer belangrijke verkorting van de maximale leveringstermijnen voor vrachten ijlgoederen, alsmede het invoeren van een nieuwe klasse, namelijk „snelvervoer” (grande vitesse accélérée), waarbij de leveringstermijn verkort wordt tot een halven dag per 300 K.M. afstand, tegenover één dag per 400 K.M. in het normale geval.

Art. 15. *Douane-, Politie- en andere wettelijke of ambtelijke formaliteiten.*

§ 1. Voorgesteld wordt den afzender het recht te verlenen om de declaratie voor de douane *onderweg* door zijn gemachtigde te laten doen.

Art. 16. *Aflevering.*

§ 1. Gevraagd wordt den geadresseerde het recht te verlenen, een derde als ontvanger aan te wijzen en de goederen na aankomst met een nieuwen vrachtbrief te re-expedieeren. Een overeenkomstige wijziging wordt gevraagd in Art. 21, § 1.

Art. 18. *Onjuiste berekening van vrachten enz.*

§ 4. Verlangd wordt een vergoeding van 6 pOt. rente over de bedragen, verschuldigd door de Spoorwegen; deze rente te verhoogen tot 10 pOt. na 3 maanden, indien één Spoorweg-administratie, en na 6 maanden, indien meer dan één Spoorweg-administratie bij de beantwoording der reclame betrokken is.

Art. 19. *Remboursementen en voorschotten.*

§ 2. Gevraagd wordt uitbetaling hiervan aan de afzenders direct na betaling door de geadresseerden en uiterlijk binnen 1 maand; bij vertraging vergoeding van rente à 6 pOt., resp. 10 pOt. (zie art. 18).

Art. 27. *Omvang der verantwoordelijkheid.*

§ 1. De aansprakelijkheid der Spoorwegen ingeval van re-expeditie is niet bevestigend geregeld. Derhalve wordt voorgesteld een nieuw artikel 16a, § 1 t.e.m. 4, waarin het recht van geadresseerde op re-expeditie enz. geregeld wordt, alsmede overeenkomstige wijzigingen in enkele andere artikelen.

Art. 29. *Bedrag der schadevergoeding ingeval van geheel of gedeeltelijk verlies van het goed.*

Voorgesteld wordt de maximum vergoeding van fr. 50.— op fr. 100.— per KG. bruto te brengen. (Goudfranken).

Art. 37. *Rente van het bedrag der schadevergoeding.*

Gevraagd wordt de rente-vergoeding te brengen op 6 pCt. gedurende 3, resp. 6 maanden na den datum der reclame, al naar gelang één of meer Spoorweg-administraties bij de reclame betrokken zijn.

Bij overschrijding der 3 of 6 maanden wordt 10 pCt. rente verlangd.

Art. 10. *Reclames.*

§ 4. Voorgesteld wordt de Spoorwegen te verplichten om de afwijzing van een reclame te motiveeren.

Art. 57. *Arbitrage.*

Gevraagd wordt, dat het Centraal Bureau te Bern een arbitrage-procedure zal instellen voor de beslissing van geschillen tusschen de gebruikers en de Spoorwegen.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de Internationale Kamer van Koophandel eveneens wijzigingsvoorstellen in behandeling genomen heeft, welke betrekking hebben op de Internationale Conventie voor het vervoer van reizigers en bagage per spoorweg, alsmede op de regelingen betreffende de particuliere wagons en de daarin vervoerde goederen.

De volledige dossiers betreffende de herziening der Berner Conventies liggen op het Secretariaat van de Nederlandsche Organisatie voor de Internationale Kamer van Koophandel (Javastraat 68, den Haag), voor belanghebbenden ter inzage.

Wij hopen, dat dit korte overzicht van een onderdeel van de werkzaamheden der Internationale Kamer van Koophandel aan handel, nijverheid en verkeer een indruk moge geven van het nuttige werk, dat door deze Kamer ook op dit gebied wordt verricht.

A. ZAAIJER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE TOESTAND DER BANKEN IN HONGARIJE.

Dr. K. von Buday te Budapest schrijft ons:

Terwijl de grootbanken in Duitschland gedurende de crisis een belangrijken steun van het Rijk hebben ontvangen en de Creditanstalt in Oostenrijk in het bezit van den Staat is overgegaan, hebben dergelijke gebeurtenissen in Hongarije niet plaats gevonden. Dat wil echter nog niet zeggen, dat de Hongaarsche banken een uitzonderlijke positie in de algemeene bankcrisis hebben ingenomen. Zij hebben ook hun moeilijkheden gehad, maar waren in staat deze, in samenwerking met de Centrale Bank, zonder „Verstaatlichung” te bestrijden.

De toestand der banken tegenover het buitenland wordt door het transfermoratorium en het Stillhalte-abkommen bepaald en kan als stationnair worden gekenschetst. Hongarije is nu in het tweede jaar van het transfermoratorium, dat op 23 December 1931 werd ingesteld en tot einde 1933 verlengd. De moeilijkheid en de noodzakelijkheid van het transfermoratorium moge uit de volgende cijfers blijken. De dienst van de Hongaarsche buitenlandsche schuld bedraagt f 128 miljoen tegen den oorspronkelijken rentevoet, die voor obligaties 6—8 pCt. bedroeg en voor de korte credieten tusschen 6—8 pCt. varieerde. De uitvoer van Hongarije is van f 400 miljoen in 1930 tot f 245,4 miljoen in 1932 teruggelopen, terwijl de invoer in dezelfde jaren van f 361,3 miljoen tot f 247,3 miljoen daalde, waardoor het uitvoeroverschot van f 38,7 miljoen in een invoeroverschot van f 1,9 miljoen veranderde, hoewel de invoer van goederen sterk beperkt werd.

Deze enorme inkrimping van den buitenlandschen handel ging natuurlijk gepaard met een sterken val van het prijsniveau en een verscherping van den ongunstigen economischen toestand in het binnenland.

Deze omstandigheden hebben er toe geleid, dat de debiteuren steeds meer moeite hebben hun schulden niet slechts in buitenlandsche valuta's, maar ook in pengös te betalen. Hierdoor was de Regeering genoodzaakt den rentevoet voor alle binnen- en buitenland-sche obligaties tot 5 pCt. terug te brengen, de aflossing op te schorten, en de rente op korte credieten zoo te regelen, dat deze niet meer dan 8 pCt. bedraagt, hetgeen vooral ook een verlichting betekende voor de provincie, waar de rente 10—12 pCt. bedroeg. Het spreekt vanzelf, dat zelfs dit onder de tegenwoordige omstandigheden moeilijk kan worden betaald. Ter bescherming van de landbouwers werden er nog verdere maatregelen getroffen; er werd een uitstel voor aflossingen verleend tot einde 1933, indien de rente geregeld betaald wordt. De hypotheekbanken waren niettemin genoodzaakt verschillende overbelaste landerijen over te nemen. Men is nu van plan deze in een speciaal financierings-orgaan in te brengen om deze gedeeltelijk voor kolonisatie-doeleinden te gebruiken.

De betalingen in het Fonds der Buitenlandsche Crediteuren, dat onder het transfermoratorium bij de Centrale Bank werd opgericht, hebben 115 miljoen pengös bedragen, waarvan 35 miljoen ter inwisseling van coupons en uitgelote obligaties werd uitbetaald. Bovendien waren onder de verschillende clearing-overeenkomsten 42 miljoen betaald, zoodat aan het einde van het eerste jaar van het transfermoratorium 123 miljoen pengös bij de Centrale Bank was gedeponeerd. Hiervan heeft de Regeering, met toestemming van het Financiële Comité van den Volkenbond, 15 miljoen geleend, terwijl zij den dienst van de Staatsschuld, met uitzondering van de Volkenbondsleening, ten bedrage van 50 miljoen pengös, in schatkistbiljetten heeft voldaan.

Het is duidelijk, dat het transfermoratorium slechts dan verlicht kan worden, indien de prijzen stijgen en een uitvoeroverschot kan worden verkregen. Maar de dienst van de buitenlandsche schuld moet, ten minste voorloopig, zelfs in dit geval sterk worden verminderd. Tegenwoordig kunnen de z.g. „blocked pengös” voor aankoop van onroerende goederen en effecten en tot verlening van hypotheeken worden gebruikt; onlangs heeft de Centrale Bank bijzondere faciliteiten voor het vreemdelingenverkeer verleend, waardoor de geblokkeerde pengös ter bestrijding van verblijfkosten kunnen worden gebruikt.

Het nieuwste Stillhalte-abkommen, tot hetwelk de buitenlandsche crediteuren tot den 15den Mei kunnen toetreden, loopt tot einde Februari 1934, voorzover het met Augustus van dit jaar niet wordt opgezegd. Tot nu toe zijn de Engelsche, Zwitsersche en Amerikaanse crediteuren toegetreden; Nederland heeft zich echter nog niet bereid verklaard aan de overeenkomst deel te nemen. De tegenwoordige bepalingen stellen den rentevoet op 5 pCt. en staan een kapitaalbetaling van 5 pCt. toe, maar deze worden ook op geblokkeerde rekeningen geplaatst.

Onder het transfermoratorium en het Stillhalte-Abkommen bevinden zich, zooals gezegd, de banken in een min of meer stationnair toestand, voorzover zij als een geheel zijn te beschouwen; enkele banken hebben belangrijke structurele veranderingen ondergaan. De balansposten der 11 grootste banken van Hongarije geven het volgende beeld:

	in miljoenen pengös		
	1930	1931	1932
Deposito's op spaarboekjes:	618.0	532.2	503.2
in rekening-courant	564.2	483.6	495.9
Crediteuren	349.1	233.3	215.1
	1531.3	1248.1	1214.2

terwijl wisselportefeuille en debiteuren het volgende beeld toonen:

	1930	1931	1932
Wisselportefeuille	718.5	602.5	581.9
Debiteuren	683.1	527.8	524.8
	1401.6	1129.3	1106.7

Onder den post „Crediteuren” bevinden zich ongeveer 120 miljoen pengös, welke door de Nationale Bank in het begin van de crisis aan de banken zijn geleend om tot afweermiddel tegen het afvloeien van deposito's te dienen.

Indien wij de banken elk op zich zelf beschouwen, kunnen wij drie hoofdtypen onderscheiden. Het eerste hiervan is de Pester Ungarische Commerzialbank, welke de sterkste positie onder de Hongaarsche banken inneemt. Tegenover deposito's ten bedrage van 303 miljoen pengö, hetgeen meer dan het dubbele is van het hoogste bedrag der andere banken, heeft zij, om zoo te zeggen geen „andere crediteuren”, d.w.z. zij heeft de Nationale Bank niet voor herdiscontoeering behoeven te gebruiken. Haar wisselportefeuille en debiteuren bedragen 246 miljoen pengö en kasmiddelen 51 miljoen pengö, hetgeen gelijk is aan haar eigen kapitaal en het dubbele van den gelijken post bij de andere banken vertegenwoordigt. De kasmiddelen zijn vergeleken met verleden jaar met 20 miljoen afgenomen tengevolge van den aankoop van schatkistbiljetten.

Het tweede type is de Algemeene Hongaarsche Credietbank, de grootste industriefinancieringsbank van Hongarije. Tengevolge van haar karakter heeft zij de meeste buitenlandsche credieten opgenomen en zoodoende zijn dan ook de meeste Stillhalte-gelden bij haar ondergebracht. Daar nog vóór het transfermoratorium van deze bank belangrijke bedragen aan buitenlandsche credieten op korten termijn zijn teruggetrokken, heeft zij op de Nationale Bank in sterke mate voor herdiscontoeering een beroep moeten doen.

De credieten op korten termijn vormen overigens een van de grootste struikelblokken van de heele crisis; zij moeten vroeg of laat geconsolideerd worden. Daar de internationale kapitaalmarkt voorloopig geen gelegenheid biedt tot emissie van obligaties, moet voorloopig nog de onaangename weg der Stillhalte-Abkommen worden bewandeld. In Engeland ondervinden de Stillhalte-crediteuren — zooals bekend — een sterken steun daardoor, dat de Stillhalte-wissels herdiscontoeerbaar zijn, terwijl dit in Nederland niet het geval is. Dit is een van de redenen, waarom Nederland zich niet bij het Stillhalte-Abkommen heeft aangesloten.

Het derde type is de Pester Vaterländische Sparkassenverein, welke de minste buitenlandsche credieten heeft en zich consequent aan de principes van een zuivere depositobank heeft gehouden; zoodoende is het afvloeien van deposito's bij deze bank zeer gering geweest. In verband met de reorganisatieplannen van het Hongaarsche bankwezen, worden verschillende fusies voorgesteld, gepaard gaande met een scheiding van de financierings- en de deposito-bankzaken. In deze richting zal de Sparkassenverein waarschijnlijk een bijzondere rol spelen.

De reorganisatie van het Hongaarsche bankwezen, waarop onlangs door het Financiële Comité van den Volkenbond werd aangedrongen en die door de Nationale Bank wordt voorbereid, is geen geringe taak, maar zij moet en kan worden doorgevoerd, omdat 11 z.g. grootbanken voor een land als Hongarije werkelijk te veel zijn. Het credietwezen kan slechts dan de noodige versterking verkrijgen; indien de basis, waarop het is opgebouwd, solide en onaantastbaar is. Het is een groot voordeel voor Hongarije, dat het de crisis tot dusverre zonder een débacle van de grootbanken heeft doorstaan, de experimenten der andere landen rustig kan beoordeelen en op grond van ervaringen de reorganisatie in de meest doeltreffende richting kan doorvoeren. Zooals in andere landen, zal ook hier een ontlasting der banken van haar participaties noodig zijn, gepaard gaande met een herstel van de reële bankposten. Hongarije bezit reeds een centraal controle-organ voor de banken in de z.g. Geldinstitutszentrale, waarvan alle banken die deposito's opnemen lid moeten zijn. Deze werd in 1917 opgericht;

in 1928 werd haar kapitaal door den Staat tot 27,8 miljoen pengö verhoogd. Het is interessant, dat de stichting van de Centrale onmiddellijk aan de na-oorslogs crisis is voorafgegaan, terwijl een uitbreiding aan den vooravond van de tegenwoordige crisis heeft plaatsgevonden. De Centrale heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt bij de saneering der provinciale banken, welke alle aan haar toezicht zijn onderworpen; bij de Budapestse grootbanken heeft zij echter een dergelijke functie nog niet vervuld, omdat deze door haar niet gecontroleerd worden.

Gedurende deze crisis werden door de banken de Garantiebanc en de Coöperatieve Credietmaatschappij der Banken opgericht, gedeeltelijk tot overneming van de liquiditeitswissels en gedeeltelijk tot financiering van de tweede leening van schatkistbiljetten ten bedrage van 30 miljoen pengö. De industriële ondernemingen hebben ook een speciaal financieringsorgaan opgericht in den vorm van een coöperatieve maatschappij voor „Arbeitbeschaffung”. Deze maatschappij heeft ook voor 15 miljoen pengö schatkistbiljetten overgenomen en zal voorloopig met 15 miljoen pengö industriële bestellingen financieren. Hierdoor zal een zekere, alhoewel geringe, opleving in de industriële bedrijven worden teweeggebracht, waardoor een vorm van productieve werkloosheids-ondersteuning wordt verwezenlijkt.

Zooals wij uit het voorafgaande hebben gezien, wordt door deze credietmaatschappijen een bedrag van rond 60 miljoen pengö gemobiliseerd, waarvoor een beroep wordt gedaan op de Nationale Bank. Dit zou op het eerste gezicht een inflatorische uitwerking moeten hebben, hetgeen echter niet het geval is, omdat deze transacties slechts — om zoo te zeggen — de te sterke deflatorische werking van het transfermoratorium tegenhouden, welke door het afvloeien van de rente en aflossingsbetalingen naar de Nationale Bank zou ontstaan.

AANTEKENINGEN.

De tekst van de Amerikaansche Wet i. z. gecontroleerde inflatie.

Hieronder laten wij den volledigen tekst volgen van het amendement op de Farm Relief Bill, door Senator Thomas op 20 April jl. bij den Senaat ingediend.

PART VI.

Financing—And Exercising Power Conferred by Section 8 of Article I of the Constitution: To Coin Money and to Regulate the Value Thereof.

Section 34.

Whenever the President finds, upon investigation, that (1) the foreign commerce of the United States is adversely affected by reason of the depreciation in the value of the currency of any other Government or Governments in relation to the present value of gold, or (2) action under this section is necessary in order to regulate and maintain the parity of currency issues of the United States, or (3) that an economic emergency requires an expansion of credit, or (4) that an expansion of credit is necessary to secure by international agreement a stabilization at proper levels of the currencies of the various Governments: the President is authorized, in his discretion.

(a) to direct the Secretary of the Treasury to enter into agreements with the several Federal Reserve Banks and with the Federal Reserve Board whereby the Federal Reserve Board will, and it is hereby authorized to, notwithstanding any provisions of law or rules and regulations to the contrary, permit such Reserve banks to agree that they will, (1) conduct, pursuant to existing law, throughout specified periods, open market operations in obligations of the Federal Government or corporations in which the United States is the principal stockholder, and (2) purchase directly and hold in portfolio for an agreed period or periods of time Treasury bills or other obligations of the United States Government in an aggregate sum of \$3,000,000,000 in addition to those they may then hold, unless prior to the termination of such period or periods the Secretary shall consent to their sale. The provisions of

existing law requiring an automatic increase in the discount rate shall not result in an increase in such rate by reason of operations under this section.

Provision for Issuance of Reserve Notes.

(b) If the Secretary, when directed by the President, is unable to secure the assent of the several Federal Reserve Banks and the Federal Reserve Board to the agreement authorized in this section, or if operations under the above provisions prove to be inadequate to meet the purposes of this section of this act, or if for any other reason additional measures are required in the judgment of the President to meet such purposes, then he is authorized:

1. To direct the Secretary of the Treasury to cause to be issued in such amount or amounts as he may from time to time order, United States notes, as provided in the act entitled „An Act to authorize the issue of United States notes and for the redemption or funding thereof and for funding the floating debt of the United States,” approved Feb. 25 1862, and acts supplementary thereto and amendatory thereof, in the same size and of similar color to the Federal Reserve notes heretofore issued, and in denominations of \$1, \$5, \$10, \$20, \$50, \$100, \$500, \$1,000 and \$10,000; but notes issued under this subsection shall be issued only for the purpose of meeting maturing Federal obligations to repay sums borrowed by the United States and for purchasing United States bonds and other interest-bearing obligations of the United States: Provided, that when any such notes are used for such purpose, the bond or other obligation so acquired or taken up shall be retired and canceled. Such notes shall be issued at such times and in such amounts as the President may approve, but the aggregate amount of such notes outstanding at any time shall not exceed \$3,000,000,000. There is hereby appropriated, out of any money in the Treasury not otherwise appropriated, an amount sufficient to enable the Secretary of the Treasury to retire and cancel 4 per centum annually of such outstanding notes and the Secretary of the Treasury is hereby directed to retire and cancel annually 4 per centum of such outstanding notes. Such notes and all other coins and currencies heretofore or hereafter issued by or under the authority of the United States shall be legal tender for all debts public and private.

Fixing Weight of Gold Dollar.

2. By proclamation to fix the weight of the gold dollar in grains nine tenths fine at an amount that he finds is necessary from his investigation to protect the foreign commerce of the United States against the adverse effect of depreciated foreign currencies, or in case the government of the United States enters into an agreement with any government or governments under the terms of which the ratio between the value of gold and other currency issued by the United States and by any such government or governments is established, the President may fix the weight of the gold dollar in accordance with the ratio so agreed upon and such gold dollar, the weight of which is so fixed, shall be the standard unit of value, and all forms of money issued or coined by the United States shall be maintained at a parity with this standard and it shall be the duty of the Secretary of the Treasury to maintain such parity, but in no event shall the weight of the gold dollar be fixed so as to reduce its present weight by more than 50 per centum.

Section 35.

The Secretary of the Treasury, with the approval of the President, is hereby authorized to make and promulgate rules and regulations covering any action taken or to be taken by the President under subsection (a), or (b) of Section 34.

Silver Bullion.

Section 36.

(a) The President of the United States is authorized to accept silver, in amounts not to exceed in the aggregate in value, in the United States currency \$100,000,000 in payment of the whole or any part of any amount of principal or interest due from any foreign government or governments on account of any indebtedness to our government, such silver to be accepted at not to exceed the price of 50 cents an ounce. The authority of the President to accept silver as herein authorized shall be limited to a period of not to exceed one year from the passage of this act.

(b) The silver bullion purchased under the provisions of this section shall be subject to the requirements of existing law and the regulations of the mint service governing the methods of determining the amount of pure silver contained, and the amount of the charges or deductions, if

any, to be made; but such silver bullion shall not be counted as part of the silver bullion authorized or required to be purchased and coined under the provisions of existing law.

(c) The silver accepted and received under the provisions of this section shall be deposited in the Treasury of the United States, to be held, used and disposed of as in this section provided.

(d) The President shall cause silver certificates to be issued in denominations of \$1, to the total number of dollars for which such silver was accepted in payment of debts. Such silver certificates shall be used by the Treasurer of the United States in payment of any obligations of the United States.

(e) The silver so accepted under this section shall be coined into standard silver dollars and subsidiary coins sufficient, in the opinion of the Secretary of the Treasury, to meet any demands for redemption of such silver certificates issued under the provisions of this section, and such coins shall be retained in the Treasury for the payment of such certificates on demand. The silver so obtained and deposited under this section, except so much thereof as is coined under the provisions of this section, shall be held in the Treasury for the sole purpose of aiding in maintaining the parity of such certificates as provided in existing law. Any such certificates or reissued certificates, when presented at the Treasury, shall be redeemed in standard silver dollars, or in subsidiary silver coin, at the option of the holder of the certificates:

Provided, that, in the redemption of such silver certificates issued under this section, not to exceed one-third of the coin required for such redemption may in the judgment of the Secretary of the Treasury be made in subsidiary coins, the balance to be made in standard silver dollars.

(f) When any silver certificates issued under the provisions of this section are redeemed or received into the Treasury from any source whatsoever, and belong to the United States, they shall not be retired, circulated or destroyed, but shall be reissued and paid out again and kept in circulation; but nothing herein shall prevent the cancellation and destruction of mutilated certificates and the issue of other certificates of like denomination in their stead, as provided by law.

(g) The Secretary of the Treasury is authorized to make rules and regulations for carrying out the provisions of this section.

Inflatiegevaaren in de Vereenigde Staten.

De z.g. „gecontroleerde inflatie” wet, die hierboven in extenso is opgenomen, is in de Ver. Staten niet overal met instemming ontvangen. Critiek op deze wet is vooral van de zijde van enkele groote banken uitgegaan. In de jongste aflevering van „The Guarantee Survey”, uitgave van de Guarantee Trust Company of New York wordt met de gebruikelijke argumenten tegen inflatie op de nadeelen van de nieuwe wet gewezen.

Meer gefundeerd is echter de beschouwing van de hier te lande welbekende Dr. B. M. Anderson, econo- mist van de Chase National Bank, die in „The Chase Economic Bulletin” Vol. VIII No. 1 op de groote gevaren van de nieuwe monetaire bepalingen wijst. Wij hebben hieraan het volgende ontleend.

Dr. Anderson begint met er op te wijzen, dat elk der drie belangrijkste aan den President volgens het Thomas-amendement op de Farm Bill verleende vol- machten — indien daarvan ten volle zou worden ge- bruik gemaakt — zoo een wilde en niet te controleer- ren vlucht voor den Dollar zou teweegbrengen, zoo een wilde en speculatieve „boom” zou ontketenen, dat er veel grootere onheilen uit zouden voortvloeien, dan wij ooit tevoren hebben gekend.

Verlaging van het goudgehalte van den Dollar.

Opzettelijke verlaging van den Goud-dollar door vermindering van het goudgehalte tot 50 pCt., of om- streeks 50 pCt., zou op het eerste gezicht het ergste lijken. Dit is vooral daarom waar, daar men onmid- dellijk zou vreezen, dat de eerste verlaging door meer- dere zou worden gevolgd. Dezelfde politieke machten toch, die tot de eerste aanleiding hadden gegeven,

zouden zich weder doen gelden, zoodra er op de „boom” een terugslag volgt.

Aankoop van staatsobligaties door de Federal Reserve Banken.

Het gebruik van de volmacht om de Federal Reserve Banken voor drie milliard Dollar staatsobligaties te doen aankopen of om drie milliard „Greenbacks” uit te geven, zou bijna zeker tot gevolg hebben, dat betaling in goud bij de huidige pariteit niet zou kunnen worden gehandhaafd en dat de Dollar tot een onberekenbaar niveau zou depreciëren. *Indien de goudbetalingen zouden worden hervat*, alvorens het koopen van staatsobligaties door de Federal Reserve Banken groote afmetingen had aangenomen, of voor de uitgifte van „Greenbacks” op groote schaal had plaats gehad, zoodat een wegvloeiën van goud de geldkoersen zou doen aantrekken en het Federal Reserve Stelsel en de Schatkist aan banden zou leggen, dan zou een experiment als het koopen van staatsobligaties door de Federal Reserve Banken of de uitgifte van „Greenbacks” echter op groote schaal zou plaats hebben, terwijl het goudembargo nog bestaat, dan zou een permanente depreciatie van het betaalmiddel intreden. Wij zouden nooit in staat zijn betalingen in goud te hervatten op den tegenwoordigen stand van de valuta.

Drie milliard Dollar lijkt niet veel in een land, dat gewend is aan bankdeposito's van ruim veertig milliard Dollar en een geldcirculatie van bijna vijf milliard Dollar. Er bestaat echter een groot verschil tussen drie milliard Dollar toegevoegd aan het hart van de geldmarkt, t.w. aan de reserves van de Member Banks, en drie milliard Dollar, toegevoegd aan de deposito's bij de Member Banks. De onmiddellijke heropening van de gesloten banken in het land zou b.v. groote voordeelen opleveren, daar hierdoor de deposito's van het land met eenige milliarden Dollars zouden vermeerderen. Indien de regeering spoedig hiertoe zou kunnen overgaan, dan zal het weder beschikbaar komen van dit bedrag bij de banken op het herstel een heilzamen invloed uitoefenen, onder voorwaarde echter, dat de banken op een gezonde basis zouden worden heropend. Het koopen van staatsobligaties door de Federal Reserve Banken evenwel tot een bedrag van ongeveer drie milliard Dollar betekent iets anders.

Men kan zich het beste de beteekenis van dit bedrag realiseeren, indien men de geschiedenis van 1922 tot 1929 nagaat. In die periode toch ontstond de „boom” en werd op roekeloze wijze uitbreiding aan de credietverlening gegeven, waarvoor wij thans zoo zwaar moeten boeten. Dit was in hoofdzaak toe te schrijven aan het koopen van staatsobligaties door de Federal Reserve Banken, hetgeen echter niet de eenige oorzaak was. De tweede was het binnenstromen van goud en de derde het feit, dat het disconto lager was dan de rente op de geldmarkt. De perioden, waarin de credietexpansie het grootst was, t.w. 1924 en 1927, volgden direct na groote aankopen van staatsobligaties door de Federal Reserve Banken. Van einde Juni 1922 tot half April 1928 namen de bankdeposito's toe met 13½ milliard Dollar; leeningen en beleggingen met \$14½ milliard. Hiermede ging gepaard — hetgeen tevens de oorzaak was — een onnoodige stijging van de reserves van de Member Banks met ongeveer \$600 miljoen, nl. van \$1.800 miljoen in het midden van 1922 tot bijna \$2.400 miljoen in April 1928. Het maximum bedrag aan staatsobligaties in het bezit van de Federal Reserve Banken bedroeg ongeveer \$700 miljoen, minder dan een vierde van de thans voorgestelde extra \$3 milliard.

De voornaamste factoren, die den omvang van de

reserves van de Member Banks bepalen zijn de volgende:

1). Een toeneming van den goudvoorraad van het land leidt tot een stijging van de reserves van de Member Banks en een vermindering van den goudvoorraad doet deze afnemen.

2). Een daling van de hoeveelheid geld in circulatie doet de reserves van de Member Banks stijgen, terwijl deze door een vermeerdering van de circulatie dalen.

3). Een toeneming van de soorten geld, welke de Schatkist van de Ver. Staten in circulatie brengt, t.w. bankbiljetten, „Greenbacks”, zilveren Dollars en andere zilveren munten, doet de reserves van de Member Banks toenemen, terwijl een daling van de circulatie deze vermindert.

4). Een vermindering van de deposito's van den Staat, buitenlandsche banken en anderen bij de Federal Reserve Banken doet de reserves van de Member Banks stijgen, terwijl een stijging van deze deposito's bij de Federal Reserve Banken ten koste gaat van de reserves der Member Banks en deze doet dalen.

5). Een vergroting van de credieten van de Federal Reserve Banken vermeerderd de reserves van de Member Banks, terwijl een vermindering deze reserves doet dalen.

Er bestaat een groot verschil tusschen het verleen van credieten door de Federal Reserve Banken door middel van herdisconto en het verleen van credieten door aankopen op de open markt, inzonderheid van staatsobligaties. De Member Banks herdisconteeren gewoonlijk niet, zelfs niet, wanneer het herdisconto laag is, tenzij zij zich hiertoe verplicht gevoelen. Elke goede bankier is eigenlijk huiverig om schulden te hebben. Hij zal schulden maken gedurende een crisis, teneinde voor zijn cliënten te zorgen, en hij zal vaak in goede tijden tijdelijk zijn reserves vergrooten door herdisconteering in plaats van credieten bij zijn cliënten op te zeggen. Een goede bankier zal door middel van herdisconteering geen uitbreiding van credieten forceren alleen ter wille van het verstrekken van winstgevendende nieuwe leeningen. Wanneer de Federal Reserve Banken anderzijds de reserves vergrooten door open-markttransacties, dan houden de nieuw-geschapen middelen geen verband met de vraag naar credieten of met de behoeften van den handel. De surplus-reserves vertoonen een neiging om zeer snel toe te nemen, hetgeen in tijden van algemeen vertrouwen een zeer snelle uitbreiding van de beleeningen en de deposito's der handelsbanken beteekent.

In normale omstandigheden vertoonen verschillende van deze machten een neiging om elkaar op te heffen. Indien er b.v. een grootere vraag bestaat naar betaalmiddelen van de zijde der bevolking onderling door grootere bedrijvigheid in zaken of tijdens een paniek, dan zal de vermeerderde credietverlening van de Federal Reserve Banken de daling van de reserves der Member Banks opheffen, welke de geldonttrekking door de bevolking heeft veroorzaakt. Wanneer het geld van de bevolking weder terugvloeit, zooals b.v. na Kerstmis, dan gebruiken de Member Banks gewoonlijk het teruggekomen geld weder om de bij de Federal Reserve Banken opgenomen credieten terug te betalen, waardoor zij den invloed van het terugkeerend geld in haar reserves nivelleeren.

Bij een normaal functionneeren van den gouden standaard, wanneer goud dus vrij van het eene land naar het andere kan gaan en de groote geldmarkten bereid zijn goud toe te laten op de voorwaarden, die goud aantrekken, kan men verwachten, dat indien de Fed. Reserve Banken haar credietverlening verruimen, waardoor de reserves van de Member Banks stijgen, dat goud zal afvloeien naar het buitenland, hetgeen de reserves van de Member Banks zou verminderen en de crediet-expansie van de Federal Reserve Banken althans ten deele nivelleert. Het is in normale tijden een

van de groote verdiensten van den gouden standaard, dat het op deze wijze automatisch een over-expansie remt en zodoende gevaarlijke crediet-booms tracht te voorkomen, welke steeds tot crises en depressie leiden.

Wanneer de Member Banks bovendien bij de Federal Reserve Banken wissels geherdisconteerd hebben, dan zal het aankopen op de open markt door de Federal Reserve Banken in de eerste plaats tengevolge hebben, dat de Member Banks, door stijging van haar reserves, in staat zijn de bij de Federal Reserve Banken opgenomen credieten terug te betalen. Hierdoor neemt de credietexpansie van de Federal Reserve Banken niet in dezelfde mate toe als de aankopen op de open markt, omdat de reserves van de Member Banks niet met dit bedrag stijgen.

Indien evenwel een goudembargo wordt ingesteld en de Federal Reserve Banken koopen op de open markt staatsobligaties tot een bedrag van ongeveer \$ 3 milliard, dan worden spoedig alle nivelleerende automatische invloeden uitgeschakeld. Indien b.v. elke Member Bank, die een schuld heeft bij de Federal Reserve Banken deze ten volle zou terugbetalen, dan zouden hiervoor nog geen \$ 400 miljoen noodig zijn. De resterende \$ 2.600 miljoen zouden dan geheel aan de reserves van de Member Banks worden toegevoegd. Indien het vertrouwen in de banken gedurende dit proces zou toenemen, dan zouden de reserves van de Member Banks met veel meer dan \$ 2.600 miljoen stijgen. De huidige omvang van de circulatie is buitengewoon hoog en een gedeelte daarvan zou heel gemakkelijk weder tot de banken kunnen terugkeeren, waardoor haar reserves nog grootter zouden worden. Het is aan geen twijfel onderhevig, dat in een der latere stadia van het proces, wanneer de groothandelsprijzen sterk zouden stijgen tengevolge van een vlucht uit den Dollar, er een grootere vraag naar contant geld zou ontstaan, waardoor de bankreserves spoedig zouden afnemen en het proces plotseling zou beëindigen — totdat een nieuwe wettelijke verordening de drie milliard tot een veel hooger bedrag zou opvoeren.

Wanneer men bedenkt, dat een stijging van de reserves der Member Banks met \$ 600 miljoen van midden 1922 tot begin 1928 de enorme uitbreiding van het crediet der banken met de bovenvermelde \$ 13½ milliard voor deposito's en \$ 14½ milliard voor beleeningen en beleggingen heeft veroorzaakt, waardoor de huidige credietdébacle is ontstaan, zal stellig niemand gunstig denken over de toevoeging van \$ 2.600 miljoen aan de bestaande reserves van de Member Banks ten bedrage van \$ 2.100 miljoen.

De uitgifte van drie milliard „Greenbacks”.

Uit een beschouwing van bovenvermelde factoren, die op de reserves van de Member Banks van invloed zijn, blijkt duidelijk, dat een vermeerdering met \$ 3 milliard „Greenbacks” bijna hetzelfde effect zou hebben, indien althans de ontwikkeling mechanisch zou gaan. Het gevaar is natuurlijk niet denkbeeldig, dat de uitgifte van „Greenbacks”, gebruikt voor de terugbetaling van overheidsschulden, een zoodanige psychologische paniek zou veroorzaken, dat zij een hevige vlucht uit den Dollar zou verhaasten, zelfs alvorens het proces eenigermate was gevorderd. Aangenomen echter, dat alles mechanisch verliep, dan zou het proces het in omloop zijnde geld in het begin niet direct doen toenemen. De overtollige betaalmiddelen zouden naar de Member Banks gaan, en zouden door haar à deposito worden geplaatst bij de Federal Reserve Banken, waardoor haar reserves op dezelfde wijze zouden worden opgebouwd als bij aankopen van staatsobligaties.

De aankopen van staatsobligaties zouden veel minder gevaarlijk zijn dan de uitgifte van „Greenbacks”, en wel om twee redenen: 1o. zij zouden waarschijnlijk niet zoo snel angst verwekken; 2o. zij zou-

den ongedaan kunnen worden gemaakt. Volgens het Thomas-amendement kunnen van de „Greenbacks” elk jaar slechts 4 pCt. worden ingetrokken.

De factor tijd.

Indien men zegt, dat de creatie van overtollige reserves bij de Member Banks een veelvoudige credietexpansie kan doen ontstaan en er ook naar streeft, dan beteekent dit nog niet, dat zulks onmiddellijk zal geschieden. Overtollige reserves van \$ 2—300 miljoen in 1924 hebben zulks op groote schaal gedaan en een ietwat kleinere mate van overtollige reserves heeft zulks in 1927 gedaan, zij vormden een beslissende drijfkracht voor den buitensporigen speculatieven „boom”, die in het huidige onheil eindigde. Overtollige reserves van \$ 4, 5 en zelfs 6 honderd miljoen in 1932, toen er weinig vertrouwen heerschte, toen de credietwaardigheid in het algemeen gering was, en toen het internationaal crediet en de internationale handel waren ineen gestort, had slechts een buitengewoon lage geldrente voor schatkistpapier, accepten en call-leeningen voor de effectenmarkt tengevolge.

Intusschen bleef de rente voor obligaties zeer hoog, terwijl hypotheekgelden bijna niet te krijgen waren. Indien de regeering de nieuwe volmachten tot credietexpansie op uitgebreide schaal zou gebruiken, zonder eenigen anderen maatregel te nemen, tot verbetering van den algemeenen economischen toestand, dan zou dit slechts tot resultaat hebben opeenhooping van overtollige reserves bij de banken voor langen tijd, met een plotselinge ineenstorting, wanneer deze zoo groote afmetingen zou aannemen, dat het vertrouwen in den Dollar plotseling zou verdwijnen. Indien de Federal Reserve Banken evenwel slechts een bescheiden gebruik maken van het koopen van staatsobligaties en gelijktijdig maatregelen worden genomen, om het vertrouwen te herstellen, en, voor alles, om den internationalen handel te doen herleven, dan zou de vraag naar nieuwe credieten, zoowel van de zijde van den handel als van de zijde der speculatie de credietexpansie kunnen stimuleeren. Dit zou maatregelen vereischen voor wijziging van het proces en tot controle van de credietexpansie, opdat een opleving in het bedrijfsleven niet in speculatie zou ont-aarden.

Een geforceerde credietexpansie, wanneer men niet weet, wat met het crediet te beginnen, kan slechts wantrouwen in de valuta teweegbrengen. Wanneer echter de handel zich kan ontplooiën door uitbreiding van den internationalen goederenruil, dan zal deze behoefte hebben aan crediet en zal een credietexpansie op een gezonde basis kunnen plaats vinden. Door herstel van het bedrijfsleven zal een uitbreiding van de credietverleening noodig zijn, en een credietexpansie zal de wederopleving van den handel vergemakkelijken.

BOEKAANKONDIGINGEN.

Facts and Figures about the Crisis, (145 blz.) door H. J. Dunlop met voorwoord van Sir H. W. A. Deterding (H. J. Paris, Amsterdam 1933. Prijs f 2,90).

De schrijver, bekend door zijn Nederlandsche brochures over het zilvervraagstuk, richt zich thans in het Engelsch tot een breeder publiek met den onvermoeiden strijder voor het zilver, de heer Deterding, als mentor.

Het werk bevat een groot aantal gegevens, voor den gewonen lezer moeilijk bereikbaar, zooals gouden en zilverproductie van 1493—1930, zilverprijs te Londen en N. York 1833—1930, enz.

Het werk bestaat uit twee „boeken”, het 1e met den titel „Gold”, het tweede getiteld „Silver”. Maar die indeeling kon niet altijd vermijden, dat de stof door elkander liep. Bovendien bevat het 2e boek een

aantal hoofdstukken over Bi- en Sym-metallisme etc. die logischerwijs tot een 3e „boek” hadden moeten leiden.

Zelf ervaren hebbend, hoe moeilijk het is gegevens over zilver te vinden, kan ik het werk om zijn hoofdstrekking zeer aanbevelen. Op de volgende punten zou ik den schrijver in overweging willen geven zijn meening te herzien.

a. In bk. I hfd. III—VI bestrijdt hij de stelling, dat de crisis mede veroorzaakt is doordat de V. S. en Frankrijk geen betaling in goederen toelieten. Zijn betoog is m.i. niet overtuigend. Het komt, als ik goed zie, hierop neer, dat o.a. de V. S. in 10 jaar van hun debiteuren kochten voor 6.8 milliard, en dat debiteuren dus daarop genoeg verdienden, inbegrepen arbeidsloon enz., om de \$ 2.4 milliard aflossing etc. in dien tijd te betalen. Maar de betalingen zijn geschied door de debiteurstaten, die dus hun inwoners moesten belasten. Ruwweg aannemend, dat een omzetbelasting van 5 pCt. geheven werd van al hun export, vertegenwoordigen \$ 2.4 milliard de geldelijke belasting op een uitvoer van \$ 48 milliard, waarvan de V. S. maar 6.8 afnamen. Economisch stelt het vraagstuk zich geheel anders dan de simplistische rekensom van den schrijver.

b. In bk. I, hfd. I aanvaardt hij de theorie van de waardeverandering van goud, in hfd. II stelt hij een goudschaarschte na 1920, „gecamoufleerd” door gold exchange (juister gold bill) en gold bullion stelsel. Dit had hem er toe moeten leiden die goudschaarschte te meten (blz. 120-1 was hij er na aan toe), en de waardeverandering van goud. Dan had hij, afgezien van de eenigszins moeilijker periode 1914—1929, uit den synchronen val van zilver en goederen van 1929-33, de conclusie getrokken die voor de hand lag, zoodra de door hem zelf gestelde „camouflage” ophield en de goudschaarschte acuut werd. Hij wijt die toenemende schaarschte vooral aan toenemende goudspeculatie in het Oosten, tengevolge van de waardedaling van zilver door toenemende demonetisatie. Maar juist de daling van goederen had hem hier moeten waarschuwen, dat hij eigenlijk in bk. II, zijn stelling uit bk. I vergeten was, en dat de oogenschijnlijk eerdere „daling” van zilver te verklaren is uit prijsophouden van goederen.

Het is mij verre den schrijver hiervan een verwijt te maken, daar ik diezelfde meening vroeger ook had, diep geworteld bij de beste economisten, en het is moeilijk te beseffen, dat men zichzelf, en goederen en zilver, steeds in spiegelbeeld ziet.

c. Wat het door hem voorgestane Symmetallisme betreft, nl. als basis, een alliage van goud en zilver, om afzonderlijk hamsteren van goud te voorkomen, zoo geloof ik, dat het een onjuiste meening is, dat men op die wijze als het ware het vrije uitwisselen van goud of zilver moet tegengaan. Dezen vorm van legaal bimetallisme acht ik geen verbetering, maar geloof, dat een modern ontworpen bimetallisme, hoewel een ruwe, toch praktische methode kan zijn om grooter waardevastheid aan den standaard te geven, dan de gouden. Het komt mij echter voor, dat de huidige groote afwijking is ontstaan uit den eisch van „dekking”, die, bij een wettig percentage van 40, aan goud in de dekking 2½ maal meer grensnutwaarde geeft, dan op de vrije markt. Komt er dan schaarschte, dan zoekt het goud de richting van het hoogste grensnut. Afschaffing van den verouderden eisch en herstel der vrije goubeweging zou dus thans reeds zeer matigend kunnen werken.

De vraag blijft, of niet sommige regeeringen een opzettelijke goudpolitiek hebben gevoerd, zonder rekening te houden met de gevolgen daarvan op de internationale goederenmarkt, en of zij bereid zijn die politiek te herzien. (Verband houdend met de politieke beteekenis van goud als oorlogsschat en nervus rerum).

Mr. W. J. L. VAN ES.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN APRIL 1933.

Prov. en Gemeentel. Leeningen	f 7.997.250,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
Prov. Zuid-Holland	
f 400.000 ¹⁾ 4 % obl. a	
100%	f 401.000
Idem f 600.000 a 99 ⁷ / ₈	„ 599.250
Gen. Amsterdam f 5.000.000	
3 % premie-obl. a 100 %	„ 5.000.000
Gen. 's-Gravenhage	
f 800.000 4 % obl. a 100 %	„ 800.000
Idem f 1.200.000 a 99 ³ / ₄ %	„ 1.197.000
Bank- en Credietinstellingen	„ 2.910.000,—
zijnde:	
<i>Nederland</i>	
<i>Obligatiën:</i>	
N.V. Bank voor Ned. Gem.	
f 3.000.000 4% obl. a 97% f 2.910.000	
Diversen	„ 500.000,—
<i>Nederland</i>	
<i>Aandeelen:</i>	
Amsterdamsch Sportpaleis	
f 500.000 aand. a 100 %	f 500.000
Kerkelijke Leeningen	„ 384.250,—
<i>Nederland</i>	f 384.250
	<hr/>
	f 11.791.500,—

Bovendien:

f 26.520.000,— 3-m. Schatkistpromessen a f 998,10	
„ 12.780.000,— 6 „ „ „ „ 993,60 en	
„ 22.345.000,— 3 % Schatkistbiljetten „ „ 1.011,43.	

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opgesteld op:

4½ % obl. Frankrijk 1933 a pl.m. 97 % (introductie).

De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Rente-	Emissie-
	Guldens voet	koers
	pCt.	pCt.

Stichting St. Bonifatius Hospitaal,			
Leeuwarden	300.000	5	99%
„Bouvigne-Stichting”, Ginneken	85.000 ²⁾	hoogst. 4	100

¹⁾ Bovendien f 1.000.000 conversie a 100% %.

²⁾ Bovendien f 50.000 conversie.

Emissies in 1933.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari	f 111.190.325,—	—	f 111.190.325,—
Februari	„ 12.250.625,—	—	„ 12.250.625,—
Maart	„ 1.414.500,—	—	„ 1.414.500,—
April	„ 11.291.500,—	f 500.000,—	„ 11.791.500,—
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	f 136.146.950,—	f 500.000,—	f 136.646.950,—

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Mrt. 1933	Jan./Mrt. 1933	Jan./Mrt. 1932
Prod. Steenkolen in tonnen	1.137.326 ¹⁾	3.182.940	3.098.687
Aantal normale werkdagen	27 ²⁾	77	71

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

Netto-productie in tonnen	—	24.250	50.849
Aantal normale werkdagen	27	76	74

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:			
Geraff. zout (ton)	} 4.772	} 13.477	} 12.149
Industriezout („)			
Afvalzout („)			
Aantal normale werkdagen	27	77	76

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 April 1933	{ 10.900 ³⁾ { 24.163 ³⁾	86	185
1 April 1932	{ 11.299 ³⁾ { 26.084 ³⁾	78	202

¹⁾ 164.001 ton cokes en 90.790 ton steenkoolbriketten. ²⁾ Staatsmijnen en Domaniale mijn, 23 Laura en Vereniging en Willem-Sophia, 22 Oranje-Nassaumijnen. ³⁾ Bovengronds. ⁴⁾ Incl. 2.049 arbeiders der nevenbedrijven. ⁵⁾ Ondergronds. ⁶⁾ Incl. 1.777 arbeiders der nevenbedrijven.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various cities including London, Paris, and Amsterdam, with dates from 1932 to 1933.

WISSELKOERSEN.

OPEN MARKT.

Table of exchange rates for various locations like Amsterdam, London, and Berlin, showing rates for different months in 1933 and previous years.

1) Koers van 12 Mei en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates within the Netherlands for cities like London, Berlin, and Amsterdam.

Table of exchange rates for Zurich, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, and Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. *) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates for New York, showing rates for London, Paris, Berlin, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various locations, listing rates for different dates in 1933 and 1932.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 3)

Table of silver and gold prices, including London and New York prices for various dates.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Table showing the financial status of the Dutch Treasury, including assets, liabilities, and obligations.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of the Netherlands-Indies floating debt, showing assets and liabilities.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table of the main items of the Surinamese Bank in thousands of guilders.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 Mei 1933.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	42.931.440,08	
	Bijbkn. "	1.181.104,22	
	Ag.sch. "	6.003.581,85	f 50.116.126,15
Papier o. h. Buitenl. in disconto		"
Idem eigen portef.	f	73.374.616,—	"
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel.		" 73.374.616,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	28.014.757,30	
	Bijbkn. "	7.689.197,45	
	Ag.sch. "	43.013.719,08	
	f	78.717.673,83	
Op Effecten	f	76.613.168,75	
Op Goederen en Spec.		2.104.505,08	" 78.717.673,83
Voorschotten a. h. Rijk		" 8.366.349,51
Munt, Goud	f	98.201.115,—	
Muntmat., Goud		739.907.563,03	
	f	838.108.678,03	
Munt, Zilver, enz.		22.921.501,01	
Muntmat., Zilver		" 861.030.179,04 ¹⁾
Belegging ^{1/5} kapitaal, reserves en pensioenfonds		" 20.351.948,75
Gebouwen en Meub. der Bank		" 5.000.000,—
Diverse rekeningen		" 13.608.708,73
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)		" 18.331.195,17
	f	1.128.896.797,18	

Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		3.000.000,—	
Bijzondere reserve		5.000.000,—	
Pensioenfonds		8.491.919,58	
Bankbiljetten in omloop		956.957.615,—	
Bankassignatiën in omloop		99.520,74	
Rek.-Cour. saldo's: { Het Rijk f		
	"	130.593.187,83	" 130.593.187,83
Diverse rekeningen		" 4.754.554,03
	f	1.128.896.797,18	

Beschikbaar metaalsaldo f 426.399.633,16

Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is, 1.065.999.083,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 3.020.302,58.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
15 Mei '33	98.201	739.908	956.958	130.693	426.400	79
8 " '33	98.201	760.234	973.239	133.027	438.691	80
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

¹⁾ Sedert den bankstaat van 4 Jan. 1929 op de basis van ^{2/5} metaaldekking. ²⁾ Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
6 " '33 ²⁾	151.360	206.070	36.270	54.424	
15 Apr. 1933	112.038	46.321	210.792	33.610	60.598
8 " 1933	112.042	46.845	212.159	32.310	61.098
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

¹⁾ Wissels buiten N.-Ind. betaalb. ²⁾ Disconto's ³⁾ Beleeningen ⁴⁾ Diverse rekeningen ⁵⁾ Dek-kings-percentage

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
10 Mei 1933	186.909	372.510	73.478	11.613	11.286
3 " 1933	186.927	373.506	72.482	11.635	11.278
22 Juli 1914	40.164	29.317		33.633	

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
28 Apr. '33	80.866	1.255	2.440	5.211	1.406	2.649	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

¹⁾ Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
29 April 1933	410,5	20,2	99,5	3.142,4	177,1
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 7 Mei, 29 April 1933, resp. 27; 15 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data	Goud	Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
									Schatkist	Partic.
11 Mei 1933	2676	62	772	52	363	40	3.617	28	308	
4 " 1933	2676	62	787	58	363	40	3.633	44	298	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
26 Apr. '33	3.396,3	2.735,6	222,7	385,0	177,5
19 " '33	3.365,6	2.692,2	215,6	414,3	208,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
19 " '33	1.837,1	3.477,4	2.347,5	149,7	57,7	61,5

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-ingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
22 Feb. '33	130	9.865	8.392	1.814	16.933	5.499

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

16 Mei 1933.

De Noord-Amerikaansche graanmarkten openden in het begin der afgelopen week lager. Winnipeg was op 9 Mei zelfs aanmerkelijk lager, daar de markt op 8 Mei gesloten was geweest en de verlaging van dien dag te Chicago op de koersen te Winnipeg geen invloed had kunnen uitoefenen. De flauwere stemming was een gevolg van minder belangstelling van de speculatie en betere weersberichten uit het wintertarwegebied der Ver. Staten, terwijl de uitzaai van zomertarwe onder gunstige omstandigheden goeden voortgang maakte. Spoedig is op de flauwere stemming in het begin der week weder een verbetering ingetreden, toen de inflationistische financiële en landbouwwetten in de Ver. Staten waren aangenomen en het regeeringsrapport over wintertarwe verscheen, dat een teleurstellende schatting gaf van de opbrengst. Hoewel de berichten in den laatsten tijd gunstiger waren geweest, bedroeg de geschatte opbrengst slechts 337.500.000 bushels. Dit is wel $3\frac{1}{2}$ miljoen bushels meer dan op 1 April, doch minder dan vrij algemeen was verwacht. In het vorige jaar werden 462.151.000 bushels geoogst en in 1931 787.393.000 bushels. Naar verluidt, is sedert 1 Mei nog wel in verschillende streken verdere verbetering ingetreden. De uitzaai van zomertarwe is in de Ver. Staten vrijwel ten einde gebracht. In Canada is de uitzaai laat, doch wordt nu met spoed voortgezet. Volgens eene Canadeesche regeeringsschatting zullen in de drie prairieprovincies 25.171.000 acres met tarwe worden bebouwd tegen 26.646.000 acres in het vorige jaar. Tegen het einde der week trad aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten weder eene reactie in. Vergeliken met een week geleden was het slot te Chicago voor tarwe onveranderd. Winnipeg sloot onveranderd vergeleken bij 6 Mei. De vraag voor tarwe in Europa en in het Verre Oosten bleef ook in de afgelopen week levendig. Australische tarwe was weder in Engeland gevraagd tot weinig veranderende prijzen. Australië heeft reeds ongeveer de helft van het voor uitvoer beschikbare tarwesurplus verladen, terwijl ook op aflading naar Europa en het Verre Oosten veel is verkocht. Het weder in Australië is gunstiger geworden voor den uitzaai van tarwe en juist waar dat het noodigst was is overvloedig regen gevallen. Boeren worden daardoor aangemoedigd meer te zaaien dan zij eerst van plan waren, en men meent nu, dat de bezaaide oppervlakte wel even groot zal worden als in het vorige jaar. Argentijnsche tarwe werd in de afgelopen week geregeld gekocht, ook in Oost-Europa en in het Verre Oosten. Prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkten stegen in het begin der week, doch daalden later weder. Het slot te Buenos Aires was 8 centavos, te Rosario 5 centavos per 100 KG. hooger dan een week geleden. Goede voortgang wordt in Argentinië gemaakt met den uitzaai van tarwe, waarschijnlijk zal de bebouwde oppervlakte even groot worden als in het vorige jaar, zoo niet grooter. In Europa blijven de vooruitzichten van wintertarwe goed. Het Internationale Landbouwinstituut te Rome berekent, dat de met wintertarwe bebouwde oppervlakte in Europa buiten Rusland verscheiden honderdduizend acres grooter zal zijn dan in het vorige jaar. In Rusland verwacht het Landbouwinstituut een vermindering van 4.200.000 acres, in Indië van 1.200.000 acres, in Noord-Afrika van 500.000 acres en in de Ver. Staten van 6.500.000 acres.

De prijsverhoging voor rogge heeft niet lang stand gehouden en reeds in het begin der afgelopen week werd weder Poolse rogge tot lagere prijzen aangeboden, zonder veel kooplust. Ook Argentijnsche en Hongaarsche rogge waren tot lagere prijzen te koop, voor deze soorten was de verlaging het kleinst.

De stemming voor maïs was in het begin der week vrijwel onveranderd en voornamelijk in Platamais kwamen geregeld flinke zaken tot stand. Er bestond goede vraag voor stoomende partijen van den ouden en van den nieu-

wen hoogst. Voor latere aflading, welke niet goedkooper dan eerdere posities werd aangeboden, was de belangstelling niet groot. Nog steeds is het aanbod van Platamais in spoedige posities beperkt, doch spoedig kan vermeerdering van het aanbod worden verwacht uit boeten, welke in de eerstvolgende weken zullen binnenkomen. De verschepingen uit Argentinië zijn in de laatste weken geregeld toegenomen, evenals de voorraden in de afscheephavens, en in de vorige week waren zij weder grooter dan in de voorafgaande. Tegen het einde der week verflauwde de belangstelling ook voor spoedig verwachte stoomende partijen, daar de consumptievraag teleurstellend was, en daalden de prijzen eenigszins. Aan de Argentijnsche termijnmarkten waren de prijsschommelingen klein, het slot te Buenos Aires was 4 centavos, te Rosario 5 centavos per 100 KG. lager dan een week geleden. Voor Donaumaïs bestond gedurende de geheele week weinig belangstelling en houders van stoomende Donaumaïs moesten hunne prijzen geregeld verlagen. Op aflading per Juni en Juli kwamen verschillende zaken tot stand. Voor die posities werd een vrij belangrijke premie boven stoomende betaald.

Voor gerst is de stemming vast gebleven. Het aanbod van Platagerst is niet overvloedig en de binnenkomende partijen vonden koopers tot iets oplopende prijzen. Ook stoomende Platagerst en aflading in de eerstvolgende maanden werden iets hooger verkocht. In de prijzen voor Donagerst is geen verandering gekomen. Het aanbod is niet overvloedig, doch de belangstelling van de zijde der koopers is slechts matig en beperkte zaken kwamen tot stand.

Voor haver was de markt onveranderd met kleine zaken in Boheemsche en Argentijnsche soorten. De termijnmarkt te Buenos Aires sloot 5 centavos hooger.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten verkeerden gedurende de afgelopen week meest in afwachtende stemming.

In Amerika vonden matige omzettingen plaats van ruwe suiker tot ca. 1.30 d.e. voor Cubasuiker e. & fr.

De New-Yorksche termijnmarkt was nogal rustig. Tegenover eenige likwidaties stond speculatieve kooplust op een ietwat verlaagd niveau. De schommelingen der noteringen waren niet meer noemenswaardig en het slot luidde als volgt: Mei 1.35, Juli 1.38, Sept. 1.43, Oct. 1.46 en Dec. 1.48, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.30 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 51.000 tons, de versmeltingen 55.000 tons tegen 49.000 tons verleden jaar en de voorraden 237.000 tons tegen 374.400 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1933 tons	1932 tons	1931 tons
Productie	2.000.000	2.602.864	3.122.186
Ontvangsten	7.744	20.564	37.773
Totaal sedert 1/1	658.710	1.079.368	1.324.140
Afschepingen	32.670	63.058	24.879
Voorraad	1.019.868	1.278.275	1.721.019

In Engeland was de markt eveneens zeer kalm. Slechts enkele ladingen ruwsuiker verwisselden van eigenaar, terwijl de stemming op de Londensche termijnmarkt afwachtend was met tragen handel.

Wij laten hieronder volgen de gegevens van de U.K. Board of Trade Statistiek over April:

	April		Oct./April	
	1933 tons	1932 tons	1932/33 tons	1931/32 tons
Import Bietsuiker	25	15.102	14.507	86.801
„ Rietsuiker	192.038	192.587	1.351.058	1.158.584
Totaal	192.063	207.689	1.365.565	1.245.385

Vrijgemaakt				
voor consumptie	173.217	205.927	1.123.985	1.203.800
Export Geraffineerd ..	20.081	17.311	186.269	109.607

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7/13 Mei 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	7/13 Mei 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	28.314	417.187	496.270	200	11.870	5.064	419.057	501.334
Rogge	11.095	167.023	176.320	206	1.571	940	168.594	177.260
Boekweit	188	10.266	10.042	—	25	—	10.291	10.042
Maïs	7.160	384.998	490.364	—	85.745	141.625	470.743	631.989
Gerst	4.131	116.761	137.243	3.620	13.816	7.271	130.577	144.514
Haver	2.075	71.755	84.003	280	1.828	2.542	73.583	86.545
Lijnzaad	3.743	107.342	114.138	1.350	135.821	166.796	243.163	280.934
Lijnkoek	1.915	26.006	40.458	—	—	50	26.006	40.508
Tarwemeel	311	8.539	9.929	38	3.137	5.671	11.676	15.600
Andere meelsoorten	916	21.458	18.932	63	3.997	6.290	25.455	25.222

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

ZUIVEL EN EIERN						METALEN															
BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
f.	%	f.	%	f.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
2.31	100.0	56.00	100.0	9.18	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	73/-	100.0	67/-	100.0	36.3/6	100.0	85/6	100.0	32 1/2	100.0
1.98	85.7	43.15	77.1	8.15	88.8	58.11	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	28 1/4	83.3
2.03	87.9	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	26 3/4	81.1
2.11	91.3	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	26 1/8	76.2
2.05	88.7	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	24 1/8	55.4
1.66	71.9	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	17 1/8	41.6
1.34	58.0	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	13 1/2	40.1
0.94	40.7	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	12 1/8	

5 Sept. 1932 79 K.G. La Plata. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/5 K.G. Hongaarsche 4/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. 5) De jaarmiddelen zijn berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER 1) Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Af. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.			
f.	%	f.	%	f.	%	sh.	%	f.	%	cts.	%	Sh.	%	f.	%	cts.	%		
159.75	100	15.50	100.0	19.00	100.0	42/6	100.0	35.87 ^s	100.0	61.375	100.0	2/11,625	100.0	18.75	100.0	84.5	100.0		
153.50	96.1	15.75	101.6	19.50	102.6	49/-	115.3	34.00	94.8	55.375	90.2	2/-	67.4	17.50	93.3	94.25	111.5		
160.50	100.5	14.50	93.5	18.50	97.4	68/-	160.0	32.62 ^s	90.9	46.875	76.4	1/6,375	51.6	19.12 ^s	102.0	82.75	97.9		
151.50	94.8	12.00	77.4	18.50	97.4	57/3	134.9	31.87 ^s	88.9	49.625	80.9	-10.75	30.2	15.85	84.5	75.25	89.1		
146.00	91.4	14.00	90.3	21.25	111.8	45/10	107.9	27.37 ^s	76.3	50.75	82.7	-10.25	28.8	13.00	69.3	69.25	82.0		
141.50	88.6	12.50	80.6	20.75	109.2	34/11	82.2	22.62 ^s	63.1	32.00	52.1	-5.875	16.5	9.60	51.2	60.75	71.8		
110.75	69.3	10.25	66.1	20.25	106.6	22/5	52.8	15.37 ^s	42.9	25.00	40.7	-3	8.4	8.00	42.7	42.50	50.3		
69.00	43.2	9.25	59.7	15.00	78.9	19/6	45.9	13.00	36.2	24.00	39.1	-1.75	4.9	6.32 ^s	33.7	28.25	33.3		

1.B. Alle Pondennotering vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnotering vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1933	1932	1931
	tons	tons	tons
Duitschland 1/4	1.015.000	1.427.000	1.638.000
Tsjecho-Slowakije 1/4	432.000	601.000	719.000
Frankrijk 1/4	588.000	610.000	723.000
Nederland 1/4	250.000	237.000	272.000
België 1/4	164.000	153.000	169.000
Hongarije 1/4	83.000	75.000	112.000
Polen 1/4	365.000	350.000	509.000
U.K. Geimp. suiker 1/4	350.000	163.000	233.000
„ Binnenl. „ 1/4	88.000	7.000	77.000
Europa	3.335.000	3.623.000	4.452.000
Alle Atlantische havens 1/4	379.000	536.000	567.000
Cubaansche havens 1/4 ...	949.000	1.375.000	1.647.000
Cuba binnenl. 1/4 Geraamd	1.750.000	1.900.000	2.100.000
Java 1/4	2.490.000	1.632.000	713.000
Totaal	8.903.000	9.066.000	9.479.000
Waarvan geblokkeerd	1.907.000	3.247.000	2.810.000

Doordat op 1 April van den nopens het Chadbourneplan geblokkeerden voorraad belangrijke hoeveelheden vrijgekomen zijn, verschillen de onderste cijfers aanmerkelijk met de in het vorige weekoverzicht gepubliceerde statistiek.

Op Java werd door de N.I.V.A.S. ca. 5000 tons Superieur en 7500 tons bruine suiker afgedaan.

De suikervoorraden op Java bedroegen op 1 April in metrieke tons:

1.587.945 ton Superieur
943.852 „ bruine suiker
641 „ superieure stroopsuiker
200 „ melasse suiker

totaal 2.532.638 ton.

Hier te lande had de markt een ietwat vasteren ondertoon. Uit den aard der zaak had de opwinding van den vorigen Zaterdag tengevolge van de inflatievrees nog een kleinen nasleep. Nadat tegen het midden van de week de gemoeieren gekalmeerd waren, bleef echter een goede kooplust overheerschen, waartegenover vooral uit België aanbod bestond.

Bij de opening van de markt luiden de noteeringen op de Amsterdamsche termijnmarkt $f \frac{1}{4}$ tot $f \frac{1}{2}$ hooger dan het vorige officiële slot. Na de reactie bleven de noteeringen tot aan het slot ongeveer als volgt: Mei $f \frac{1}{2}$, Aug. $f \frac{1}{2}$, Dec. $f \frac{1}{2}$ en Mrt. $f \frac{1}{2}$, waartoe koopers. De omzet bedroeg 7650 tons.

KOFFIE.

De koffiemarkt was in de afgelopen week onveranderd kalm gestemd, doch de kost- en vrachtaanbiedingen van Brazilië waren ditmaal iets hooger. Voor Santos zijn zij in de meeste gevallen 15 a 30 dollarcenten en voor Rio 5 a 15 dollarcenten per cwt. boven die van verleden week. Bij den iets verhoogden dollarkoers is het verschil, omgerekend in gouddollars, zelfs nog iets grooter.

De gisteren bekend geworden statistiek van Brazilië wijst uit, dat de verschepingen en de verkoopen van Santos in de vorige week belangrijk grooter zijn geweest dan in de week daarvóór. Verscheept werden van Santos naar Europa 84.000 balen tegen 38.000 balen in de week daarvóór, en naar de Vereenigde Staten 134.000 balen tegen 74.000 balen. Verkocht werden van Santos naar Europa 80.000 balen tegen 63.000 balen en naar de Vereenigde Staten 137.000 balen tegen 83.000 balen. Van Rio werden verscheept naar Europa 62.000 balen tegen 40.000 balen en naar de Vereenigde Staten 25.000 balen tegen 28.000 balen.

Als vernietigd in de vorige week worden opgegeven 15.000 balen te Rio en 34.000 balen te Santos, tezamen 49.000 balen. De vernietigde hoeveelheid op de andere plaatsen wordt niet genoemd. Wel is door den Nationalen Koffie-Raad van Brazilië medegedeeld, dat van den aanvang in 1931 tot 30 April l.l. vernietigd zijn 5.485.000 balen te Santos, 1.501.000 balen te Rio, 631.000 balen te Victoria, 8.480.000 balen in Sao Paulo en 466.000 balen op verschillende andere plaatsen, tezamen 16.563.000 balen tegen 15.809.000 balen, welke tot 31 Maart waren vernietigd. In de maand April zouden dus bijeen vernietigd zijn 754.000 balen.

In het vorig Overzicht is reeds medegedeeld, dat het Koffie-Instituut te Rio zijn raming van den volgenden Sao Paulo-oogst verhoogd heeft op 20.520.000 balen. Thans is ook nog voor de andere Braziliaansche Staten een — zij het ook slechts half-officieele — raming uit Brazilië ontvangen. Deze luidt: Minas Geraes 5.500.000 bn., Esperito Santo 1.500.000 bn., Rio 1.200.000 bn., Parana 400.000 bn., Bahia 250.000 bn., Pernambuco 100.000 bn. en Goyaz 50.000

bn., tezamen 9.000.000 bn., wat met de 20.520.000 bn. van Sao Paulo voor geheel Brazilië een raming beteekent van 29.520.000 balen. Wanneer hierbij in aanmerking genomen wordt, dat, zooals ook reeds in het vorig Overzicht is gezegd, de officieele schattingen van Brazilië in de laatste jaren altijd te laag zijn geweest, dan kan vrijwel met zekerheid worden aangenomen, dat de volgende Brazilië-oogst een recordopbrengst zal opleveren van ver over de 30 miljoen balen. Wat dit zeggen wil bij de bestaande groote voorraden behoeft wel niet te worden uiteengezet. Op 1 April l.l. bedroegen deze voorraden 26.863.000 balen, verdeeld als volgt:

Zichtbare wereldvoorraad volgens G. Duuring	
& Zoon	6.096.000 bn.
Voorraad binnenland Sao Paulo	17.826.000 „
„Pledged stock” Sao Paulo	2.175.000 „
Voorraad binnenland Rio	766.000 „
tezamen	26.863.000 bn.

Al zal nu dit cijfer tot aan het begin van den nieuwen oogst (1 Juli a.s.) wellicht met enkele miljoenen balen verminderen, dan is toch te voorzien, dat bij de geweldige hoeveelheden, die uit den nieuwen oogst te verwachten zijn, het aan Brazilië uiterst moeilijk zal vallen om zóveel koffie in den loop van het nieuwe oogstjaar te vernietigen, dat de voorraden niet belangrijk toenemen. Wel is reeds een paar maanden geleden bekend geworden, dat het Braziliaansche Gouvernement van plan zou zijn 30 a 40 % van den volgenden oogst in natura op te eischen, doch sedert is over dit voornemen niets meer vernomen en het is trouwens volmaakt onduidelijk, hoe de uitvoering er van mogelijk zou zijn te maken.

De kost- en vrachtaanbiedingen van Santos zijn op het oogenblik, onder aftrek van het voordeel van ca. 30 dollarcenten, waarop voor den koper de bijlevering van de bekende bonus van 10 % meestal wordt geschat, voor gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping ongeveer \$ 9.80 a 10.15 per cwt. en voor dito Prime ongeveer \$ 9.90 a 10.35. Voor Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, komen de offertes, op dezelfde wijze berekend, uit op ongeveer \$ 8.60 a 8.85. Bij den dollarkoers van heden staan deze aanbiedingen gelijk met onderstaande prijzen in gouddollars:

Santos Superior	— \$ 8.40 a 8.70
„ Prime	— „ 8.50 a 8.90
Rio 7	— „ 7.40 a 7.60,

wat dooreen voor Santos ongeveer 0.20 a 0.35 gouddollar en voor Rio ongeveer 0.15 a 0.25 gouddollar hooger is dan verleden week.

De prijzen in de eerste hand in Nederlandsch-Indië zijn voor de ongewasschen Sumatra Robusta-soorten iets lager. Gewasschen Robusta wordt voor prompte verscheping zoo goed als niet aangeboden, doch voor Juni/Juli afscheep is de prijs 3 cts. per $\frac{1}{2}$ K.G. lager dan die, welke verleden week nog voor Mei-verscheping werd genoteerd. De noteeringen zijn thans aan te nemen op:

Palembang Robusta, Mei-verscheping, 16 $\frac{1}{2}$ ct.; Benkoele Robusta, Mei-verscheping, 16 $\frac{1}{2}$ ct.; Mandheling Robusta, Mei-verscheping, 17 $\frac{1}{2}$ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juni/Juli-verscheping, 19 $\frac{1}{2}$ ct., alles per $\frac{1}{2}$ K.G. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt liepen $\frac{1}{4}$ a $\frac{3}{8}$ ct. op. Mei noteert thans 17, September 16 $\frac{1}{2}$, December 16 $\frac{1}{2}$, Maart 16 $\frac{1}{2}$ en Mei 16 $\frac{1}{2}$ ct. per $\frac{1}{2}$ K.G.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 24 ct. per $\frac{1}{2}$ K.G. voor Superior Santos en 23 ct. voor Robusta.

De slotnoteeringen te New-York waren:

	Gemengd contract				Santos contract			
	(basis Rio No. 7)				(basis Santos No. 4)			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
15 Mei	\$ 5.50	5.50	5.45	5.42	8.45	7.80	7.69	7.62
8 Mei	„ 5.65	5.72	5.73	5.73	8.61	8.19	8.09	8.—
1 Mei	„ 5.50	5.60	5.61	5.64	8.27	7.95	7.88	7.84
24 April	„ 5.63	5.63	5.63	5.60	8.16	7.98	7.88	7.80

Rotterdam, 16 Mei 1933.